

Opinnäytetyö (AMK)

Sosiaali-ala

Lapsi-, nuoriso - ja perhetyö

2013

Suvihelena Laivo

TÄHKÄT TÄHKIÄ TUTKIMASSA

– Maatilatoimintaa Kalannin esikouluun

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaaliala | Lapsi-, nuoriso - ja perhetyö

Marraskuu 2013 | 48+11

Johanna Gadd

Suvihelena Laivo

TÄHKÄT TÄHKIÄ TUTKIMASSA – MAATILATOIMINTAA KALANNIN ESIKOULUUN

Kehittämishankkeessa kehitettiin maatilatoimintaa Kalannin esikouluun. Hankkeen teoriataustana vaikutti Green Care ideologia, joka on toimintaa, johon liitetään luonto ja maaseutu. Sen tarkoituksena on tuottaa hyvinvointia ja parempaa elämänlaatua ihmisille. Green Care kattaa menetelmiä, joissa käytetään hyväksi luonto, – maaseutu – ja puutarhaympäristöjä sekä eläimiä.

Varhaiskasvatuksen ympäristökasvatusta ei toteuteta enää aivan samalla tavalla kuin ennen viemällä lapsia konkreettisesti metsään oppimaan kaikilla aisteillaan. Käytännössä oppiminen ja omien kokemusten kautta oivaltaminen voi olla nykyään erittäin vähäistä joissakin päiväkodeissa. Kehittämällä maatilatoimintaa Kalannin esikoululaisille haluttiin antaa mahdollisuus elämyksellisiin oppimiskokemuksiin, joissa esikoululaiset voivat lapselle ominaisella tavalla käyttää kaikki aistejaan ja oppia kokemusten kautta uusia asioita. Tavoitteena oli myös saada lapsille tietoa siitä, mistä ruoka päätyy kauppojen hyllyille ja miten sitä mautiloilla tuotetaan.

Keskeisin kehittämistehtävä hankkeessa oli kehittää esikouluun valmis maatilatoiminnan malli, jossa mahdollistetaan vuosittaiset vierailukäynnit Kalannissa sijaitseville mautiloille. Puheeksi oton ja johdattelun välineenä maatilatoiminta sisältää myös seinäjulisteen, joka kuvastaa mautilan vuosittaisia töitä.

Kehittämishankkeessa luotiin yhteistyötä esikoulun ja mautilojen omistajien välille. Yhteistyömautiloja saatiin Maa – ja Metsätaloustuottajain keskusliiton alayhdistyksen, MTK – Kalanti – Uusikaupunki – yhdistyksen kautta. Maatilatoimintaa kokeiltiin kehittämishankkeen aikana kahdesti esikoululaisten kanssa sekä esikoulun tiloissa, että vierailukäynnillä. Kokeilevan toiminnan kautta saatiin tietoa siitä, miten paljon lapsia kiinnostaa mautilan työt ja kuinka paljon he tietävät niistä valmiiksi sekä kuinka vierailukäynnit onnistuvat käytännössä lapsiryhmän kanssa.

Kalannin esikoulu sai kehittämishankkeen kautta uutta sisältöä esikouluvuoteensa ja lapsille mahdollisuuksia oppia uusia asioita käytännössä näkemällä ja kokemalla. Hanke toi mahdollisuuden jalkautua esikoulun ulkopuolelle tutustumaan mautilojen elämään, joiden toiminnasta nykyään on loppujen lopuksi hyvin vähän puhetta.

ASIASANAT:

Green Care, esiopetus, maaseutu, varhaiskasvatus, ympäristökasvatus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Social Services | Child Care, youth and family work

November 2013 | 48+11

Johanna Gadd

Suvihelena Laivo

SPIKES EXPLORING SPIKES – FARM ACTIVITIES TO THE PRE-SCHOOL OF KALANTI

This study project developed farm activities to the pre – school of Kalanti. The theoretical background of the development project is Green Care - ideology. Green Care is an activity, which is connected to nature and the countryside. Its purpose is to provide well-being and a better quality of life to people. Green Care covers the methods, which makes use of nature, - rural and garden environments as well as animals.

Early childhood environmental education does not take place anymore in the same way as before by taking children learn with all their senses in the woods. Learning by practice and getting realization through own experiences may be very limited in some day-care centers these days. By developing farm activities to the pre-school children, the objective was to give a chance to phenomenal learning experiences in which preschoolers can use all their senses and learn new things by experience as children usually do. The aim was to make children aware of where the food originally comes from and how it is produced on farms.

The main objective of this project was to develop a farm operation model, which provides the pre-school with annual visits to agricultural holdings in Kalanti. To encourage speaking about farm operations, the model also includes a wall poster, which reflects the annual farm work.

Cooperation between the pre-school and the farmers was created during the development project. Cooperative farms were found through The Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners affiliated association MTK – Kalanti – Uusikaupunki – association. Farm activities were examined twice with the pre-schoolers during the development project, in the pre-school premises and by visiting farms. Examination of farm activities gave information of how interested children are in farm work and how much they already know about it. The testing also gave information about how the visits to farms work in practice with the group of children.

The pre-school of Kalanti benefited from the development project by getting new contents into the pre-school years. Also the children got possibilities to learn new things by practice by seeing and experiencing. The project brought an opportunity to dismount outside the pre-school to explore farm life, which operations are spoken of very little nowadays.

KEYWORDS:

Green Care, pre-school education, countryside, early childhood education, environmental education

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	8
2.1 Aiheen syntyminen	8
2.2 Tavoitteena elämykselliset oppimiskokemukset	9
2.3 Kalannin esikoulu	9
3 ELVYTTÄVÄ GREEN CARE	11
3.1 Green Caren perusteita	11
3.2 Green Care menetelmät	13
4 VIHREÄÄ VARHAISKASVATUSTA	18
4.1 Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusteita	18
4.2 Ympäristökasvatus osana varhaiskasvatusta	19
4.3 Green Care varhaiskasvatuksessa	20
5 KEHITTÄMISTYÖSKENTELY	23
5.1 Kehittämishanke opinnäytetyönä	23
5.2 Kehittämishankkeessa käytetyt menetelmät	24
6 TOIMINNAN TOTEUTUS	26
6.1 Maatilojen kartoitus ja toiminnan suunnittelu	26
6.2 Kylvöitä esikoulusta käsin	28
6.3 Vierailukäynti Kaiturin tilalle	30
6.4 Osallistuminen MTK:n kokoukseen	32
6.5 Tutustumista viljantuotantoon	33
6.6 Seinäjulisteiden valmistus	38
6.7 Valmis maatilatoiminnan malli	39
7 POHDINTA	41
LÄHTEET	46

LIITTEET

- Liite 1. Valokuvaalupa
- Liite 2. Maatilatoiminnan seinäjuliste
- Liite 3. MTK-kokouksen informaatiopaketti
- Liite 4. Toimintaohje esikoulun henkilökunnalle
- Liite 5. Vierailukäynnin muistio
- Liite 6. Esimerkki palaverimuistiosta
- Liite 7. Toimintatuokion suunnitelma
- Liite 8. Esimerkki toimintatuokion muistiosta

KUVAT

- Kuva 1. Karitsa tuomassa hyvää mieltä
- Kuva 2. Sitruunamelissan siementen istutusta esikoululaisten omaan "peltoon"
- Kuva 3. Kaiturin tilan idyllinen piharakennus
- Kuva 4. Luonnos julisteesta
- Kuva 5. Lapset puimuria ihmettelemässä
- Kuva 6. Pellavansiemeniin tutustumista
- Kuva 7. Pojat puimurissa
- Kuva 8. Leivonnassa käytetyt hiutaleet

KUVIOT

- Kuvio 1. Edellytykset Green Care toimintamallille (Green Care Finland ry 2013a.)
- Kuvio 2. Esimerkkejä Green Care menetelmistä (Green Care Finland ry 2013b.)
- Kuvio 3. Kehittämistyöskentelyn prosessikuvaus

1 JOHDANTO

Maaseutu on aina ollut tärkeässä roolissa ihmisten elämässä. Aiemmin lähes jokainen omisti oman maatilaa ja tuotti itse omat elintarvikkeensa. Nykyään maatalous on monelle meistä vierasta ja ylipäättään luonto – ja maaseutuuympäristössä eläminen ja oleilu ovat vähentyneet. Kaupungistuminen on tuonut tullessaan sen, että luonnossa ja maaseudulla ajan viettäminen on monille ihmisille enää asia jota suositellaan, ei jokapäiväinen itsestänselvyys.

Yhä enenevässä määrin myös lapset ja nuoret vieraantuvat luonnosta ja maaseudusta, sillä Internetin, television ja erilaisten pelien tultua sisätiloissakin on aiempaa enemmän virikkeitä lapsille ja nuorille. Halusin opinnäytetyölläni vaikuttaa tähän asiaan ja tarjota lapsille mahdollisuutta elämyksellisiin kokemuksiin maaseudulla.

Tein opinnäytetyöni maaseudun keskellä sijaitsevaan Kalannin esikouluun. Tarkoituksena oli kehittää toimintaa maatalojen ja Kalannin esikoulun välille. Sillä vaikka esikoulu sijaitsee lähellä maaseutua esikoululaisten kosketus luontoon ja maaseutuun painottui lähinnä metsäretkiin. Varsinaista maatala – toimintaa ei siis ollenkaan ollut.

Kehittelin esikouluun maatilatoiminnan mallin, jonka avulla lapset saavat ymmärryksen, mitä heitä ympäröivällä maaseudulla oikeasti tehdään. Maatilatoiminnassa tehdään vierailukäyntejä Kalannissa sijaitseville maataloille ja tutustutaan maatalojen töihin. Maatilatoiminnan malli sisältää myös seinäjulisteita, jossa on kuvattu esimerkkejä maataloilla vuosittain tapahtuvista töistä. Seinäjuliste on tarkoitettu lastentarhanopettajan työvälineeksi.

Toiminnan suunnittelu tapahtui yhdessä esikoulun henkilökunnan kanssa. Lisäksi kokeilin maatilatoimintaa kahdesti Kalannin esikoululaisten kanssa. Toinen kokeileva toiminta tehtiin keväällä 2013 esikoulun omissa tiloissa ja toinen tapahtui syksyllä 2013 vierailukäynnillä läheiselle viljatilalle. Kokeilemalla toimintaa sain selville mallin toimivuuden käytännössä.

Kehittämishankkeen taustalla teoriana vaikuttaa Green Care – ideologia, josta on kerrottu enemmän raportin teoriaosuudessa. Teoriaosuudessa kerrotaan myös perusteita varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta, sekä jonkin verran varhaiskasvatuksen historiaa. Ympäristökasvatus ja Green Care osana varhaiskasvatusta on myös otettu esille.

Raportin tulososuudessa kerrotaan tarkemmin, miten kehittämishanke eteni ja miten maatilatoiminnan malli sai lopullisen muotonsa. Lopussa pohditaan teorian ja käytännön yhteen sovittamista, jatkokehitysideoita sekä omaa ammatillista kasvuani hankkeen aikana.

2 HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

2.1 Aiheen syntyminen

Aloitin opinnäytetyöni aiheen pohtimisen täysin oman kiinnostukseni pohjalta. Selvää oli, että halusin tehdä toiminnallisen opinnäytetyön, joka liittyisi jollakin tapaa mahdollisesti eläimiin. Vihjauksen Green Caresta sain omalta opinnäytetyön ohjaajaltani ja lähdinkin ottamaan selvää enemmän Green Caresta.

Heti ensimmäisellä tapaamisella tammikuussa 2013 Kalannin päiväkodin johtajan Tuula Stoorin kanssa keskustelimme millaista toimintaa päiväkodissa jo on lapsille ja millaista toimintaa siellä toivottaisiin olevan. Kävi ilmi, että vaikka Kalannin päiväkotiki sijaitsee lähellä maaseutua, eivät päiväkodin lapset juurikaan pääse tutustumaan maaseutuun tai osallistumaan ympäröivän maaseudun toimintaan. Päiväkodin johtajan toiveena oli, että toiminnasta, jonka tulisin toteuttamaan, olisi hyötyä myös tulevaisuudessa päiväkodille jollakin tavalla. Alkoi kehittyä idea maatilatoiminnasta, jossa lapset pääsisivät tutustumaan maaseudun elämään jollakin tavoin. Kohderyhmä rajautui esikoululaisiin, sillä suoritin lapsi-, nuorisoi - ja perhetyön suuntaavien opintojen harjoittelun Kalannin esikouluryhmään nimeltä Tähdät.

Olen itse varttunut lapsuuteni maaseudulla pienessä maalaiskylässä ja vanhemmillani on ollut pienmaatila, jossa on tuotettu muun muassa yrttejä ja viljaa. Tietämys siitä, miten ruoka tuotetaan, on ollut minulle aina itsestään selvyys. Kaikkien lapsien tietämys maaseudun tärkeydestä yhteiskunnalle ei ole niin vankka ja monet eivät välttämättä lainkaan tiedä, miten ruoka päätyy kaappoihin. Tähän asiaan halusin vaikuttaa etenkin kalantilaisten lasten kohdalla, jotka asuvat keskellä aluetta, jossa maaseutu on osa kulttuuriperimää. Kehittämishankkeeni avulla lähes jokainen kalantilainen lapsi pääsee oppimaan esikouluvuotensa aikana, miten ruoka tuotetaan kaappoihin ihan vaikka vain oman takapihan vieressä olevalta pellolta.

2.2 Tavoitteena elämykselliset oppimiskokemukset

Hankkeen tavoitteena oli saada esikoululaisille uusia ja elämyksellisiä oppimiskokemuksia maaseudun parissa. Lapset oppivat mistä ruoka, jota syömme, oikeasti tulee ja mitä maatilalla tehdään. Lapset pääsevät kaikilla aisteillaan kokemaan maatilaelämää ja ymmärtävät sen merkityksen osana ihmisten toimintaa.

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, sillä yhä enenevässä määrin lapset saavat kaiken tietonsa Internetistä ja televisiosta, ilman sen suurempia aistikokemuksia tai konkreettisia elämyksiä. Toiseksi päiväkotien varhaiskasvatus on nykyään monin paikoin muuttunut niin, ettei tutkivaa käytännön oppimista ole enää entisen veroisesti tarjolla. Parhaimmassa tapauksessa hankkeen kautta lapset intoutuvat myös päivähoidon ulkopuolella liikkumaan enemmän ulkona ja ympäristössä sisälle jäämisen sijaan.

Keskeisin kehittämistehtävä hankkeessa oli yhteistyön luominen Kalannin päiväkodin esikoulun sekä Kalannin mautilojen välille. Tehtävänä oli ottaa yhteyttä mautilojen edustajiin ja kysyä heidän kiinnostustaan ottaa esikoululaisia vierailukäynneille omille tiloilleen tai päinvastoin olisivatko tilojen omistajat kiinnostuneita esittelemään toimintaansa esikoulussa, jos vierailukäynnit eivät esimerkiksi maatilankaukaisen sijainnin takia onnistu.

Toinen kehittämistehtävä oli kokonaisuudessaan luoda vuosittain tapahtuvaa maatilatoimintaa esikoululaisille. Päädyin tekemään ja suunnittelemaan seinäjulisteeseen, joka kuvastaa maatilavuoden kiertoa. Eli mitä töitä mautiloilla tehdään minäkin vuoden aikana. Näin lastentarhanopettajan on helppo johdatella julisteiden avulla lapsia maataluaiheeseen esimerkiksi ennen tilavierailua.

2.3 Kalannin esikoulu

Kalannin päiväkotijoukko sijaitsee Uudessakaupungissa Kalannin kirkonkylässä aivan Männäisten koulun vieressä. Kalannin esikoulu on Männäisten koulun tiloissa,

vaikka se kuuluukin Kalannin päiväkodin alaisuuteen. Kalannin esikoulun lapset ovat niin sanotusti toinen jalka koulussa esikouluvuotensa, sillä esimerkiksi ruokailut tapahtuvat koulun ruokalassa muiden koululaisten joukossa. Tällä tavoin ensimmäisen kouluvuoden aloittaminenkaan ei välttämättä lapsista tunnu niin jännittävältä tutun ympäristön vuoksi.

Kalannin päiväkodissa on kolme esikouluryhmää, joissa työskentelee jokaisessa lastentarhanopettaja ja kahdessa ryhmässä myös lastenhoitaja. Kokonaisuudessaan esikoululaisia on Kalannissa vajaat 40 vuosittain, mutta määrä tietysti voi vaihdella vuosien mukaan. (Kalannin päiväkodin johtaja Tuula Stoor, 11.1.2013.) Kokeilin maatilatoimintaa esikoulun Tähkät – ryhmän kanssa, jonka kokoonpano vaihtui kesken harjoitteluni sillä uudet esikoululaiset aloittivat syksyllä.

Keskeisinä toimijoina opinnäytetyössäni olivat itseni lisäksi Tähkät - ryhmän lastentarhanopettaja Johanna Nuutila, sekä myöhemmin keskeisessä roolissa asioiden järjestämisessä oli myös Juha Nevavuori, joka toimii MTK:n Kalanti - Uusikaupunki - yhdistyksen puheenjohtajana. Tietysti myös koko Tähkät - esikouluryhmän lapset olivat keskeisiä toimijoita antamalla minulle tärkeää palautetta järjestämästäni toiminnasta.

3 ELVYTTÄVÄ GREEN CARE

3.1 Green Caren perusteita

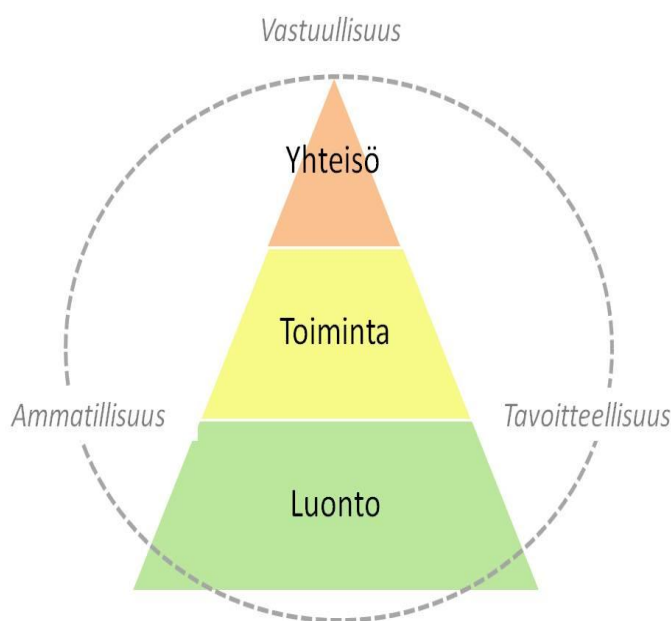
Luonto ja maaseutu ovat olleet luontaisia ympäristöjä ihmiselle kautta aikojen. Moni kokeekin luonnossa liikkumisen ja pihatyöt terapeuttisena ajanviettona. Yhä enenevässä määrin luonnon, eläinten ja maaseudun elvyttävyyttä on alettu hyödyntää myös sosiaali – ja terveysalan palveluissa: maataloille on perustettu hoivakoteja, terapiaratsastusta järjestäviä tahoja on koko ajan enemmän ja päiväkoteihin sekä vanhainkoteihin viedään eläimiä tuomaan piristystä.

Green Care on toimintaa joka liitetään maaseutuun ja luontoon ja jonka tarkoituksena on tuottaa hyvinvointia sekä parempaa elämänlaatua ihmisille (Green Care Finland Ry 2013a; Haubenhofen ym. 2010, 106). Hyvinvointia lisääviä vaikutuksia saadaan syntymään muun muassa luonnon elvyttävyyden, kokemuksellisuuden ja osallisuuden avulla (Green Care Finland Ry 2013a). Green Care toiminnassa sijoitetaan luontoon tai maaseutuympäristöön, mutta osia luonnosta voidaan tuoda myös kaupunkiympäristöön ja hoivalaitoksiin (Green Care Finland Ry 2013b; Haubenhofen ym. 2010, 106).

Green Care termin käyttö suomenkielessä on vielä yhteisen keskustelun alla, sillä Green Care termistä ei ole vielä varsinaista suomennosta olemassa. Nyt on kuitenkin otettu käyttöön termit vihreä hoiva ja vihreä voima. (Green Care Finland Ry 2013c.)

Kun toiminta on sosiaali – ja terveydenhuollon lainsäädännön alaista toimintaa, kutsutaan sitä vihreäksi hoivaksi. Tällaista toimintaa voivat siis olla esimerkiksi erilaiset terapiat, kuten ratsastusterapia sekä hoivalaitoksissa toteutettava Green Care – toiminta. Vihreä voima taas on toimintaa, joka perustuu ihmisen virkistymiseen ja voimaantumiseen sekä ongelmien ennaltaehkäisyyn. Luonnon elvyttävä ja virkistävä vaikutus on huomattu sosiaali – ja terveysaloilla ja sen käytöstä on hyötyä etenkin ennaltaehkäisevässä ja terveyttä tukevassa työssä. (Green Care Finland Ry 2013c.)

Kaikenlainen luonnon hyödyntäminen hyvinvointipalveluissa ei välttämättä ole Green Care – toimintaa. Alla olevassa Green Care Finland Ry:n laatimassa kuviossa tulevat ilmi edellytykset, joita Green Care toimintaan tarvitaan. Oleellista on luonnossa tai luonnon kanssa tapahtuva toiminta, jota toteutetaan vastuullisesti, ammatillisesti ja tavoitteellisesti. Myös yhteisöllisyyden kokemus kuuluu Green Careen.

Kuvio 1. Edellytykset Green Care toimintamallille (Green Care Finland Ry 2013a.)

Green Care kattaa monia menetelmiä, joita on tarkoitus käyttää vastuullisesti ja tavoitteellisesti. Tällaisia menetelmiä ovat eläin – ja luontoavusteiset menetelmät, sekä viherympäristön ja maatalan kuntouttava käyttö. (Green Care Finland Ry 2013b.)

3.2 Green Care menetelmät

Eläinavusteiset menetelmät

Eläimen läsnäololla on monia positiivisia vaikutuksia ihmisiin. Eläimen silittäminen ja hoivaaminen rauhoittavat mieltä. Eläinten hoitaminen tuo mahdollisuuden erityiseen hoivaamisen kokemukseen. Ihminen voi kokea oman olemassa olonsa tärkeäksi antamalla toiselle elävälle olenolle sen tarvitsemaa hoivaa. (Green 2009, 143; Yliviikari 2011a, 6-7.) Eläin ei myöskään osaa tuomita tai luokitella ihmisiä, vaan kohtaa jokaisen ihmisen sellaisena kuin tämä on. Tämä voi olla merkittävä asia etenkin huonon itsetunnon omaaville ihmisille. (Green 2009, 143.) Eläinten hoitaminen myös rytmittää päivää, sillä eläinten fyysisistä tarpeista huolehtiminen on säännöllistä ja päivittäistä. (Yliviikari 2011a, 6-7.)

Eläimen kanssa pystytään myös harjoittelemaan sanatonta vuorovaikutusta, joka on usein ihmistenkin vuorovaikutuksessa vaikuttavampi kuin sanallinen. Eläin toimii eleiden avulla ja on hyvä aistimaan ihmisten tunnetiloja. (Yliviikari 2011a, 7-8.) Eläinten käytössä hyvinvointipalvelujen tuottamisessa onkin tärkeää muistaa, että eläin ja ihminen ovat molemmat aktiivisia toimijoita ja toimivat vaistojensa varassa. Joten onnettomuuksien mahdollisuus on pyrittävä minimoimaan, esimerkiksi opastamalla asiakkaat huolellisesti eläinten käsittelyyn. (Bokkers 2006, 31–32, 38.)

Eläimet tuovat iloa ja hyviä vaikutuksia terveyteen kaikenikäisille ihmisille. Biologian opettaja ja Kaiturin tilan Green Care -yrittäjä Marjukka Kulmala luennoi Green Care – avoimien ovien päivässä (16.5.2013) eläinten käytöstä lasten kanssa. Hänen mukaansa eläinten avulla voidaan käsitellä monia asioita ihmisten elämästä lapsille mielenkiintoisella tavalla. Esimerkiksi hän otti kanat, joiden hierarkkista käyttäytymistä voidaan verrata koulussa opettajan auktoriteetin tärkeyteen. Jos kanalauman hierarkia menee sekaisin tai sitä ei ole, ei lauma enää toimi ja vallitsee kaaos. Sama kävisi myös koululuokassa, jos opettajan ohjeita ei noudatettaisi.

Eläinavusteinen toiminta ja eläinavusteinen terapia on hyvä erottaa toisistaan. Eläinavusteisella toiminnalla tarkoitetaan toimintaa, joka voi tapahtua vaihtelevissa ympäristöissä ja kenen tahansa henkilön toimesta. Eläinavusteista toimintaa toteuttavan ei tarvitse käydä erikseen koulutuksia. Eläinavusteinen terapia taas on ammattilaisten tuottamaa tietyn asiakkaan tarpeisiin räätälöityä terapeutista toimintaa. (Haubenhofen ym. 2010, 109.)

Eläimiä hyödyntäviä menetelmiä sosiaali – ja terveysalalla on monenlaisia. Suomessa tunnetuimpia lienevät ratsastusterapia, sosiaalipedagoginen hevos-toiminta ja kaverikoira-toiminta. (Green Care Finland Ry 2013d.)

Kuva 1. Kaiturin tilan karitsa tuomassa hyvää mieltä (© Suvihelena Laivo 2013)

Luontoavusteiset menetelmät

Nykymaailman kiireisessä elämäntavassa koetaan, että ihminen on vähitellen vieraantunut luonnosta, sen rytmeistä ja lainalaisuuksista (Yliviikari ym. 2009,19). Ihmisten tarve päästä rauhoittumaan luontoon on otettu huomioon ja nykyään monissa sosiaali – ja terveysalan palveluissa on käytössä luontoavusteisia menetelmiä. Luontoavusteisia menetelmiä voivat olla esimerkiksi metsäretket erilaisissa laitoksissa, kuten päiväkodeissa ja kouluissa.

Luontoa voidaan tehokkaasti hyödyntää myös terapioiden toteuttamisessa luonnonoloissa on monia positiivisia vaikutuksia. Jo pelkästään tilanteen

erikoisuus, kun asiakas on poissa tavanomaisesta elinympäristöstään voi olla asiakkaalle piristävää. Lisäksi luonto on välitöntä ja juuri sellaista millaisena sen näkee ja kokee. (Haubenhofen ym. 2010, 109.)

Luonnon hyvinvointivaikutuksia voi jokainen ihminen kokea itse esimerkiksi lähtemällä ulkoilemaan vehreään metsään kevään tullen pimeään ja pitkän talven jälkeen. Luonnon uskotaankin rauhoittavan elimistöä ja tehostavan stressireaktioista palautumista. Lisäksi keskittymiskyvyn uskotaan elpyvän ja mielialojen kohenevan luontoympäristössä liikkussa. Myös liikunta ja fyysinen rasitus parantavat hyvinvointia ja liikunnalle luonto tarjoaakin oivallisia virikkeitä. (Yliviikari 2011b, 2.)

Paitsi, että luonto lisää hyvän olon tunnetta, luontokokemukset lisäävät myönteisiä ajatuksia ja auttavat myös käsittelemään kielteisiä. Lisäksi luonto vastaa ihmisen henkisiin tarpeisiin, sillä luonto koetaan hiljentymisen ja pysähtymisen paikaksi. (Mesimäki 2011, 82.)

Viherympäristön kuntouttava käyttö

Viherympäristön kuntouttavalla käytöllä tarkoitetaan Green Caressa puutarhaympäristön ja puutarhakasvien hyödyntämistä hyvinvointipalvelujen tuottamisessa. Puutarhatoiminnalla saavutetaan pitkälti samoja vaikutuksia, kuin monilla muillakin Green Caren menetelmillä. Se rauhoittaa, lievittää stressiä, elvyttää keskittymiskykyä ja luo positiivisia kokemuksia. (Green Care Finland Ry 2013e.)

Puutarhan ja kasvien hoitoa hyödynnetään etenkin vanhusten palveluissa. Kasveja hoitaessa saa hoitaa itse jotakin elävää asiaa, eikä olla itse hoidettavana. Jotkin kasvit saattavat herättää muistoja niiden tultua mukana laitokseen esimerkiksi vanhuksen omasta kodista. Laitosoloissa kasvatettavat kasvit myös tuottavat aistivirikkeitä vanhuksille ja mahdollistavat aktiivista sekä palkitsevaa toimintaa. (Rappe 2005, 29–35.)

Puutarhassa vierailemisen mahdollisuus laitosoloissa on merkittävää ja sen koetaan edistävän asukkaiden hyvinvointia. Puutarhakäynnin aikana pääsee tapaamaan muita ihmisiä, saa raitista ilmaa ja fyysistä liikuntaa. Nämä tekijät

luonnollisesti kohentavat ihmisten mielialaa ja tuovat positiivisia kokemuksia, sekä hyvänolon tunnetta. (Malin 2010, 65–66.)

Maatilan kuntouttava käyttö

Vanhusväestön lisääntyminen lähivuosina vaikuttaa suuresti sosiaali – ja terveysalojen palvelujen tarpeeseen. Palveluntuotanto tulee olemaan vaativampaa, kun työikäinen väestö ikääntyy ja jää eläkkeelle sekä julkisten palvelujen voimavarat vähenevät. Tulee kehitellä uusia ja vaihtoehtoisia palveluja, johon maatiloilla tuotettavat hyvinvointipalvelut ovat yksi vaihtoehto. (Maa – ja metsätaloustuottajain keskusliitto (MTK) 2013b.)

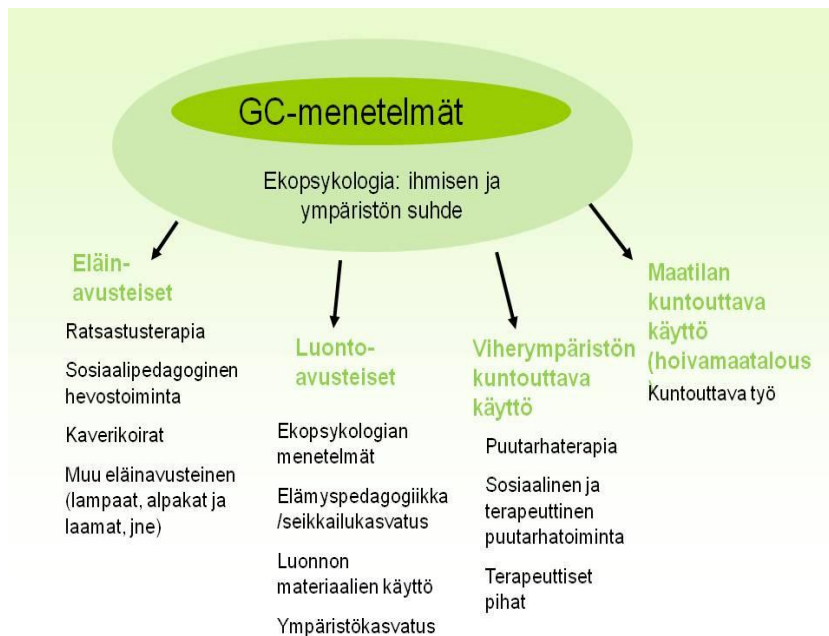
Suomessa kulutettavat elintarvikkeet ovat suurimmaksi osaksi kotimaisia ja kotimaisten tuotteiden, sekä lähiruuan suosio tuntuu olevan koko ajan lisääntymässä. Maatalous muodostaa siis Suomessa elintarviketalouden perustan. Maatalous työllistää yhdessä muun elintarviketalouden kanssa Suomessa suoraan tai välillisesti yli 300 000 suomalaista. Elintarviketalouden lisäksi maataloudessa on alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota myös maaseutumaisemien säilymiseen ja ympäristöstä huolehtimiseen. (Maa – ja metsätalousministeriö (MMM) 2013.)

Perinteisen maa – ja metsätalouden lisäksi Suomen maatiloista kolmannes hyödyntää monialaista yrittäjyyttä. Maaseudulla toimii lähes 20 000 monialaista maatilaa, jotka harjoittavat perusmaatalouden ohella muuta yritystoimintaa. Tällaisia yritystoimia ovat muun muassa koneurakointi, bioenergia, hyvinvointi – ja hevosityrittäjäisyys sekä maaseutumatkailu. (MTK 2013a.) Hyvinvointiyrittäjäisyys maaseudulla ja maaseutumatkailu useimmiten jäljittelevät Green Caren ideologiaa.

Green Care Farms, Farming for Health, Social Farming ja City Farms ovat osa lukuisista käsitteistä, jotka kuvastavat Euroopassa viime aikoina lisääntyneitä toimintatapoja, joissa maatiloja hyödynnetään hyvinvointipalvelujen tuotannossa. Näiden toimintatapojen yhteisenä piirteenä on maatalouden resurssien (muun muassa maaseutu ja sitä ympäröivä luonto, kotieläimet sekä maatalous-

työt) tietoinen hyödyntäminen ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi ja elämänlaadun parantamiseksi. (Yliviikari ym. 2009, 7.)

Green Care – maatila tuo mahdollisuuden toimintaan, jossa työ ja huolenpito yhdistyvät. Hyvinvointipalvelujen asiakkaat saavat hyödyllistä ja merkittävää kuntouttavaa toimintaa maatilan töistä, kun taas maatilat hyötyvät siitä ja voivat jatkaa elintarviketalouttaan, jolloin mahdollistetaan tuotannon jatkuvuus. (Haubenhofer ym. 2010, 108.) Suomessa tällaisia maatiloja on vielä melko vähän, noin 300 maatilaa, mutta muualla Euroopassa, kuten Hollannissa, Belgiassa ja Norjassa Green Care – maatiloja on ollut jo pidemmän aikaa (MTK 2013b.; Yliviikari ym. 2009, 12–14).

Kuvio 2. Esimerkkejä Green Care menetelmistä (Green Care Finland Ry 2013b.)

4 VIHREÄÄ VARHAISKASVATUSTA

4.1 Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusteita

Varhaiskasvatus on toimintaa, joka koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Se on kasvatuksellista vuorovaikutusta, joka kohdistuu pieniin lapsiin heidän omassa elämänpiireissään. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on lasten tasapainoinen kasvu, kehitys ja oppiminen. Varhaiskasvatuspalvelut koostuvat kunnan tai yksityisen tahon järjestämästä päivähoidosta ja esiopetuksesta, sekä muista varhaiskasvatuspalveluista, kuten avoimesta päivähoidosta. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) 2013.)

Lastentarhan isänä pidetään vuonna 1782 syntynyttä Friedrich Fröbeliä, joka loi pienten lasten kasvatukseen muotoja ja sisältöjä, sekä pohjaa varhaiskasvatuksen tieteenalalle. Lisäksi hän teki kasvatuksellista yhteistyötä lasten vanhempien sekä yhteisön suunnannäyttäjien kanssa. Tästä muotoutuikin yhteisökasvatus kotikasvatuksen rinnalle. (Helenius 2001, 46–53.) Tämä näkyy vielä nykypäivänäkin varhaiskasvatuksessa, sillä yhteistyöhön lasten perheiden kanssa pyritään panostamaan ja se koetaan tärkeäksi lapsen kehityksen kannalta.

Päiväkodin ja esikoulun laulutuntien, liikuntatuokioiden, askarteluhetkien, ynnä muiden toimintatuokioiden taustalla vaikuttavat erilaiset tavoitteet ja orientaatiot. Näitä ovat varhaiskasvatusta ohjaavat sisällölliset orientaatiot, joihin on historian varrella olennaisesti vaikuttanut vuonna 1592 syntynyt Johan Comenius. Hänen sanotaan olevan suuri kasvatuksen organisaattori ja ohjelmankirjoittaja. Hänen jälkeensä jäi varhaiskasvatukselle tiedonalapohjaisen varhaiskasvatuksen opetussuunnitelma. Comeniuksen kotikoulun opetussuunnitelmassa suositeltiin luonnontieteitä, matematiikkaa, äidinkieltä, uskontoa ja musiikkia. (Helenius 2001, 43–44.)

Tämän päivän varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot ovat matemaattinen orientaatio, luonnontieteellinen orientaatio, historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio, esteettinen orientaatio, eettinen orientaatio ja uskonnollis-

katsomuksellinen orientaatio. Orientaatio käsitteellä pyritään korostamaan sitä, että varhaiskasvatuksessa ei ole vielä tavoitteena opetella oppiainekohtaisesti asioita kuten koulussa, vaan auttaa ja opastaa lasta vähitellen hahmottamaan hänen ympärillään olevia monimuotoisia ilmiöitä ja asioita. (Sosiaali – ja terveysalan tutkimus - ja kehittämiskeskus (Stakes) 2005, 26–27.)

Lisäksi orientaatio termin käytöllä korostetaan myös sitä, että toiminnan sisältö on muokattavissa tilanteen, ympäristön ja kohderyhmän mukaan. Pienet lapset osaavat ja ymmärtävät luonnollisesti vähemmän asioita, kuin vanhemmat lapset. Myös käytettävissä olevat resurssit ja lasten omat kiinnostuksen kohteet vaikuttavat toiminnan sisältöön. (Stakes 2005, 26–27.)

Esiopetus on varhaiskasvatuksen ohella järjestettävää tavoitteellista kasvatus – ja opetustoimintaa. Lapsi osallistuu esiopetukseen vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista eli noin kuusivuotiaana. (THL 2013.) Esiopetuksen tehtävänä on valmentaa lasta tulevaan kouluelämään. Sen on ohjattava lasta vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen noudattamiseen sekä muiden ihmisten arvostamiseen. Keskeisenä tehtävänä esiopetuksessa on edistää lapsen suotuisaa kasvua, kehitystä ja oppimista. Siinä tuetaan ja seurataan lapsen emotionaalista, psyykkistä, fyysistä, sosiaalista ja kognitiivista kehitystä sekä pyritään ennaltaehkäisemään mahdollisia ongelmia. Tärkeää on lapsen terveen itsetunnon kehittäminen positiivisilla oppimistilanteilla ja onnistumisen kokemuksilla. (Opetushallitus 2010, 7.)

4.2 Ympäristökasvatus osana varhaiskasvatusta

Koko ajan kovaa vauhtia teknologisoituvassa maailmassa ihmiset ovat vähitellen vieraantuneet luonnosta ja ympäristöstään siinä määrin, että luonnossa vietetään aikaa aiempaa vähemmän. Etenkin lapsille ovat leikkeihin tulleet erilaiset pelit pelikonsoleissa ja Internetissä, ulkona leikkiminen ja liikkuminen tuntuvat vähentyneen. Tästä syystä ympäristökasvatuksella on olennainen merkitys lasten kasvatuksessa. Etenkin päivähoitossa voidaan tehdä paljonkin lasten luon-

tosuhteen hyväksi korostamalla kokemuksellisuutta ja elämyksellisyyttä (Kalliala 2012, 227).

Jo lastentarhan isä Friedrich Fröbel piti tärkeänä, että lastentarhassa hoidettiin kasveja ja huolehdittiin niistä. Hän mainitsi puutarhanhoidon olevan yhtenä osana ehjää kasvatuskokonaisuutta. (Aho 1987, 75.) Ympäristökasvatus on siis kautta historian elänyt vahvana osana lasten kasvatuksessa.

Ympäristökasvatus on kasvatukselliseen ajatteluun perustuvaa ympäristöasenteiden, - tietojen, - taitojen ja - valmiuksien välittämistä samalla vahvistaen oppijan omaa ympäristötietoutta. Sen tehtävänä on antaa kokonaiskuva ihmisen, yhteiskunnan ja luonnon vuorovaikutuksesta sekä ihmisen riippuvuudesta elinympäristöstään. (Markkanen ym. 1992, 16.)

Varhaiskasvatuksessa tehtävän ympäristökasvatuksen tavoitteeksi on asetettu muun muassa, että lapsi oppii ymmärtämään mistä kasvit, eläimet ja ihmiset saavat ravinnon ja veden. Pienen lapsen voi olla vaikea hahmottaa sitä, että kaikki tarpeitten tyydyttämiseen tarvittava on luonnosta peräisin. Esimerkiksi ruoka tulee luonnosta eikä kaupasta, niin kuin lapsi saattaa asian kokea. (Kurtio & Kurki 1999, 22.)

Lapsi on luonnostaan tutkimalla oppiva. Pienempien lasten ympäristökasvatuksessa usein hyödynnetäänkin tutkivaa oppimista lähtemällä esimerkiksi metsäretkelle konkreettisesti katsomaan mitä metsästä löytyy. Ympäristöä havainnoidessaan lapsi käyttää kaikkia aistejaan: katselee, kuuntelee, tunnustelee, haistelee ja maistelee. Tällä tavoin hän luonnollisesti kerää itselleen olennaista tietoa ympäristöstään. (Aho 1987, 181.) Lasten ympäristöopiskelu tukeutuukin ongelmakeskeiseen ja tutkivaan oppimiseen, jossa lapsi saa itse olla pääasiallisena aktiivisena toimijana (Aho 2001, 117–118).

4.3 Green Care varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen orientaatioihin kuuluu luonnontieteellinen orientaatio, jonka toteuttaminen kasvatuksessa olisi ihanteellista ympäristössä liikkuen ja tutkien.

Green Care - ideologian hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa painottuu monissa päiväkodeissa lähinnä metsäretkiin. Osa päiväkodeista sijaitsee nykypäivänä kuitenkin kaukana luonnosta, joten metsäretkien tekeminen ei ole kaikissa paikoissa edes mahdollista.

Päiväkodeissa on yleisesti käytössä muun muassa alun perin Ruotsista Suomeen levinnyt Metsämörri – toiminta, jossa tehdään metsäretkiä ja suoritetaan erilaisia tehtäviä metsässä. Metsämörri – toiminnalla halutaan viedä lapset luontoon ja metsään lapsen omaa mielenkiintoa ja mielikuvitusta herättävällä tavalla. (Suomen Latu 2013a.) Metsämörri – toimintaa saavat päiväkodeissa ohjata vain siihen koulutetut ohjaajat, joita Suomessa kouluttaa Suomen Latu (Suomen Latu 2013b).

Maaseutu ympäristön käyttöä varhaiskasvatuksessa ei ole korostettu kovinkaan paljoa. Suomesta löytyy kuitenkin joitakin paikkoja, joissa maaseutua hyödynnetään varhaiskasvatuksessa. Maatilojen yhteyteen tai lähelle niitä on perustettu päiväkoteja, joissa lapset pääsevät osallistumaan maatilan töihin, kuten eläinten ja kasvien hoitoon, hoitopäivänsä aikana. (Yliviikari ym. 2009, 44.) Aina päiväkodin ei tarvitse sijaita maatilalla vaan monista päiväkodeista tehdään myös jonkin verran retkiä kotieläinpihoille ja maataloille, jolloin lapset pääsevät tutustumaan maatilan eläimiin ja maatilan toimintaan (Nylund-Kahva 2012, 53).

Erja Nylund-Kahva tutki kandidaatin tutkielmassaan (2012) Green Care – toimintamallin mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksessa kävi ilmi, että varsinaisia täydellistä Green Care – toimintaa noudattavia päiväkoteja ei ole Suomessa juuri ollenkaan. Lukuisia samanlaista ideologiaa noudattavia päiväkoteja löytyy kyllä, joissa luontokasvatus on otettu isoksi osaksi päiväkodin arkea.

Nylund-Kahvan tutkimus todisti sen, että pienillä valinnoilla päiväkodin arjessa voi lasten ympäristökasvatuksesta saada aavistuksen laadukkaampaa. Esimerkiksi lisäämällä ulkoilujen määrää ja hyödyntämällä lähialueiden luontomahdollisuuksia. Tutkimuksessa korostui myös se, että lapset eivät tarvitse luontoretkillä tarkkaa opastusta ja ohjeistusta, pelkät kokemukset ja elämykset luonnossa

tukevat lapsen hyvän luontosuhteen kehittymistä. Täten myöskään lapsia ohjaavan aikuisen ei tarvitse välttämättä olla luontoasiantuntija.

5 KEHITTÄMISTYÖSKENTELEY

5.1 Kehittämishanke opinnäytetyönä

Opinnäytetyöni oli toiminnallinen opinnäytetyö eli kehittämishanke. Kehittämishankkeissa kokeillaan ja tutkitaan uusia ideoita sekä haetaan parempia tapoja toimia. Kehittämisen voisi kiteyttää sanomalla, että se on uudistumiseen pyrkimistä. (Seppänen – Järvelä & Karjalainen 2006, 3.) Opinnäytetyön ollessa kehittämishanke sen tuotoksena syntyy uuden tiedon lisäksi jokin innovaatio, esimerkiksi palvelu, opas tai toimintamalli, joka on kokonaan uusi tai aiempaa samankaltaista mallia parempi (Salonen 2013, 25).

Kehittämishanke eteni sopivaan tahtiin, mutta ei aivan täysin suunnitelmien mukaan. Kehittämistyössä kaikkia asioita ei voi heti aluksi tarkoin suunnitella, sillä etukäteen on vaikea sanoa mikä onnistuu ja toimii (Salonen 2013, 18). Lisäksi laajan kehittämishankkeen aikatauluttaminen voi olla vaikeaa, mutta sen osoittaminen auttaa aikataulun hahmottamisesta (Hakala 1998, 63). Kehittämishanke eteni suurin piirtein aikataulussa, mutta muutoksia alkuperäiseen opinnäytetyösuunnitelmaan tuli melko runsaasti.

Työskentely noudatteli kehittämistyöskentelyn spiraalimallia, sillä kehittämistyön etenemiseen vaikuttivat suuresti kehittämistyössä mukana olleet toimijat, eli henkilöt, jotka olivat mukana hankkeessa. Spiraalimallissa otetaan huomioon kehittämistyön inhimilliset, kulttuuriset ja sosiaaliset tekijät. Spiraalimalli tunnistaa ihmisen luovana oppijana ja toimijana, jonka elämän aikana karttuneet taidot ovat hyödynnettävissä hankkeessa. (Salonen 2013, 13.)

Kehittämishankkeessa joitakin asioita tehtiin toisin kuin alun perin oli suunniteltu. Työskentelyn aikana asioita suunnattiin uudelleen ja korjattiin, palattiin taaksepäin, kokeiltiin ja arvioitiin. Esimerkiksi maatalanomistajien kiire kevätkylvöjen aikaan muutti sen, että kevään kokeileva toiminta suoritettiin esikoulun tiloissa, eikä maatilavierailulla, niin kuin alun perin piti.

5.2 Kehittämishankkeessa käytetyt menetelmät

Hankkeessa hyödynnettiin monia kehittämistyölle tyypillisiä menetelmiä. Kehittämismenetelmät ovat toimintaa, jolla on tavoite ja jonka on tarkoitus jollakin tavalla palvella kehittämistyön edistymistä (Seppänen – Järvelä 2006, 21). Toiminnallisessa opinnäytetyössä voidaan käyttää myös tutkimusmenetelmiä, mutta väljemmässä merkityksessä, kuin miten niitä tulisi käyttää tehdessä tutkimusta (Vilkkä & Airaksinen 2003, 56–57).

Pääasiassa toiminnan ideointi, toteutus ja arviointi tapahtuivat yhdessä harjoittelun ohjaajan kanssa palaverissa ja etukäteen suunnitelluissa keskusteluissa. Näissä menetelmänä oli dialoginen keskustelu. Dialogi on vastavuoroista vaikuttamista ja keskustelua. Sillä on transformatiivinen luonne, jonka mukaisesti se synnyttää syvempää ymmärrystä ja uusia yhteyksiä. (Uusitalo 2012, 74.) Keskusteluissa joita kävimme palaverissa, otimme avoimesti vastaan ideoita molemmilta osapuolilta ja lähdimme kehittämään niitä yhdessä.

Jotta toimintaa kyettiin arvioimaan, sitä tuli kokeilla hankkeen aikana. Toimintaa kokeiltiin kaksi kertaa hankkeen aikana, sekä keväällä, että syksyllä. Kokeilevassa toiminnassa testataan, miten malli toimii käytännössä (Salonen 2013, 22). Kokeilemalla toimintamallia käytännössä sain selville muun muassa kiinnostako maatalo-aihe tämän ikäisiä lapsia ja kuinka paljon lapset ylipäättään tietävät jo valmiiksi maatalon töistä.

Keväällä tein tiedonkeruumielessä vierailukäynnin Maskussa sijaitsevalle Kaiturin tilalle. Siellä haastattelin pienimuotoisesti Kaiturin tilan omistajaa koskien Green Carea. Haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa. Haastattelun etuna on sen joustavuus aineiston keruussa, sillä sitä voidaan säädellä tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajia myötäillen. (Hirsjärvi ym. 2000, 192.) Haastattelumuotona käytin teemahaastattelua, joka on haastattelumuoto, jossa kysymykset eivät ole tarkkaan harkittuja niin kuin strukturoidussa haastattelussa, vaan ne ovat vapaamuotoisempia ja haastattelu on keskustelumaisempaa. Teemahaastattelussa haastattelijä miettii valmiiksi

teemat ja laatii tukisanaston, joiden sisällä hän pitää keskustelun haastattelun aikana. (Aaltola & Valli 2001, 26.)

Vierailukäynnillä Kaiturin tilalla ja toiminnan kokeiluissa käytin menetelmänä myös vapaamuotoista havainnointia. Havainnoinnin avulla voidaan saada välitöntä ja suoraa tietoa ryhmän toiminnasta (Hirsjärvi ym. 1997, 202). Tieteellinen havainnointi ei ole kuin arkipäivän tarkkailua, sitä ei voida sanoa vain pelkäksi näkemiseksi (Uusitalo 1995, 89). Oma havainnointini kehittämishankkeessa ei ollut varsinaista tieteellistä havainnointia vaan vapaamuotoisempaa havainnointia, jonka tueksi otin valokuvia. Havainnointitietoa voidaan yhdistää onnistuneesti myös muulla tavoin kerättyyn aineistoon. Tietoa syventämään voidaan kerätä myös haastatteluaineistoa. (Grönfors 2001, 129.) Havaintojen ja kuvien avulla pystyin esimerkiksi arvioimaan paremmin miten toiminnan kokeilut onnistuivat.

Jotta kehittämishankkeesta jäisi jotakin, mitä tutkia ja mihin perehtyä myöhemmin on hankkeen aikana tehtävä huolellista aineiston dokumentointia (Salonen 2013, 23). Hankkeen aikana kirjoitin jokaisesta keskustelusta, palaverista, puhelusta ja kokeilevasta toiminnasta muistion, jonka tallensin itselleni sähköisesti tietokoneelle ja varmuuskopioina muistitikulle. Myös vierailukäynnillä minulla oli mukana kamera ja muistiinpanovälineet, joiden avulla dokumentoin vierailukäynnin aikana käsitellyt asiat sekä kuvin, että tekstein.

Valokuvaamalla eri tilanteita kehittämistyöni aikana sain talletettua elävästi olennaisia asioita matkan varrelta. Otin kuvia vierailukäynnin lisäksi myös molemmista kokeilevan toiminnan kerroista sekä maatilajulisteen etenemisprosessista. Valokuvista sain hyvin katsottua esimerkiksi lasten ilmeitä ja olemusta toiminnan aikana ja kuvat tukivat hyvin tekemiäni muita havaintoja, sekä kirjoittamiani muistioita. Lapsista otettujen valokuvien käyttämiseen opinnäytetyöraportissa kysyin kirjalliset luvat lasten vanhemmilta. (Liite 1.)

6 TOIMINNAN TOTEUTUS

6.1 Maatilojen kartoitus ja toiminnan suunnittelu

Ideointivaiheen ja opinnäytetyösuunnitelman työstämisen jälkeen alkoi toteutusvaihe huhtikuun alussa, kun aloitin lapsi -, nuoriso - ja perhetyön suuntaavien opintojeni harjoittelun Kalannin esikoulussa. Ensimmäinen viikko meni harjoittelupaikkaan ja sen aikuisiin ja lapsiin tutustumisessa, mutta heti toisella viikolla aloitin työskentelyn Kalannin alueen maatilojen kartoittamisella.

Harjoittelun alussa pidimme ensimmäisen palaverin harjoitteluni ohjaajan Johanna Nuutilan kanssa koskien opinnäytetyötäni. Esittelin pääpiirteissään sen, mitä olin suunnitellut hanketta koskien ja tutustuimme opinnäytetyösuunnitelmaan. Kyselin Johannalta olisiko hänellä ideoita maatilatoiminnalle ja oliko ryhmässä mahdollisesti sellaisia lapsia, kenen kotona voisi käydä vierailulla lapsiryhmän kanssa. Ryhmässä ei kuitenkaan ollut kovin montaa maatilalta kotoisin olevaa lasta, joten sovimme, että lähdän kartoittamaan maatiloja toista kautta. Kirjoitin jokaisesta palaveristamme muistiinpanoja, joista kirjoitin myöhemmin tarkemman muistion sähköiseen muotoon. (Liite 6.)

Päätin aloittaa maatilojen kartoittamisen puhelimitse. Soitin pari puhelua tiloille, jotka olisivat voineet olla mahdollisia yhteistyötiloja. Ensimmäiseltä, tuttavani maitotilalta, minulle näytettiin vihreää valoa ja he lupasivat olla mukana toiminnassa. Sovimme, että menen vierailulle heidän tilalleen keskustelemaan tarkemmin hankkeen etenemisestä.

Vieraillessani maitotilalla esittelin heille tarkemmin, mikä hankkeessa on ideana ja minkälaista toimintaa olemme kehittämässä. Kerroin, että lasten olisi tarkoitus tehdä vierailukäyntejä mautiloille, mutta heidän tilansa sijaitsee sen verran kaukana esikoulusta, että se ei välttämättä tulisi olemaan mahdollista. Tästä syystä pohdimme myös sitä vaihtoehtoa, että joku tilalta tulisi esikouluun kertomaan maidontuotannosta, jos näyttäisi siltä, että kyydityksiä ei saataisi järjestymään. Tällöin mukana voisi olla videoita ja kuvamateriaalia. Katselimme jo valmiiksi

joitakin kuvia läpi, jotka voisivat olla lapsille opettavaisia. Sovimme lopuksi pa-laavamme asiaan myöhemmässä vaiheessa vielä tarkemmin. Tällä tavoin ensimmäinen yhteistyömaatila saatiin mukaan.

Toinen tila, jonne soitin heti alussa, oli aivan päiväkodin tuntumassa oleva tila, jolla oli peltoja Kalannin kirkonkylässä. Läheisen sijainnin takia ajattelin tämän tilan olevan sopiva vierailukohde. Tältä tilalta kuitenkin vastattiin kieltävästi, mutta neuvottiin ottamaan yhteyttä MTK:n Kalanti – Uusikaupunki - yhdistykseen, siellä oli tämän tilan omistajan mukaan aktiivista yhdistysväkeä, joka voisi mielellään lähteä hankkeeseen mukaan. Tässä vaiheessa mukaan hankkeeseen saatiin MTK, jonka merkitys oli loppujen lopuksi erittäin suuri hankkeen onnistumisessa.

MTK on lyhenne nimestä Maa – ja metsätaloustuottajain keskusliitto. MTK on vuonna 1917 maanviljelijöille, metsänomistajille ja maaseutuyrittäjille perustettu ammatti – ja etujärjestö, jonka tarkoituksena on edistää jäsentensä taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia sekä kehittää maaseutuvaramallisuuden kestävä, taloudellista käyttöä ja hoitoa. (MTK 2013c.) MTK muodostuu lukuisista pienemistä yhdistyksistä ja MTK – Kalanti – Uusikaupunki – yhdistys on yksi niistä.

Vinkistä viisastuneena otin heti yhteyttä puhelimitse MTK – Kalanti – Uusikaupunki – yhdistyksen puheenjohtajaan Jari Nevavuoreen ja tässä vaiheessa opinnäytetyöni sai uudenlaisen sysäyksen eteenpäin. Nevavuori vaikutti innostuneelta aiheestani ja oli yhtä mieltä kanssani siitä, että kalantilaisten lasten tulisi olla tietoisia millaista maataloutta heidän ympärillään oikeasti pyöritetään. Hän uskoi, että heidän yhdistyksestään löytyisi kyllä tilan omistajia, jotka voisivat ottaa lapsia vierailukäynnille.

Aiemmin vaikutti siltä, että esikoululaisten pääseminen maataloilille tutustumaan oli vaikeaa, sillä esikoulusta kävelymatkan etäisyydellä olevia tiloja on kovin vähän Kalannissa ja linja-autokyydityksiä ei kyetä järjestämään. Kysyin kuitenkin Jari Nevavuorelta puhelussa, olisiko heidän yhdistyksensä valmis kustantamaan esikoululaisille yhden linja-autokyydityksen vuosittain jollekin heidän maataloistaan, sillä olin kuullut, että MTK olisi joskus järjestänyt tällaista toimintaa

koululaisille. Puheenjohtaja ei voinut tietenkään sillä hetkellä yksin päättää tällaista asiaa ja kertoi, että hän ottaa asiansi tulevan MTK:n kokouksen asialistalle. Kerroin tulevani mielelläni itse kertomaan omasta opinnäytetyöstäni kokoukseen, jos se vain olisi mahdollista. Sovimme, että palaamme asiaan kun kokous on ajankohtainen.

Kyselin myös olisiko kevään aikana mahdollista tulla tutustumaan jollekin tilalle ja selitin, että tarkoitukseni on kokeilla toimintaa esikoululaisten kanssa. Neva-vuori oli kuitenkin sitä mieltä, että kevään aikana kaikilla on kovin kiireistä ja kylvöt ovat jo täydessä käynnissä. Sovimme, että vierailemme hänen tilallaan vasta syksyllä puintien aikaan.

6.2 Kylvöitä esikoulusta käsin

Päätin kokeilla maatilatoimintaa keväällä esikoulusta käsin. Tällä tavoin pääsin testaamaan ylipäätään lasten mielenkiintoa maatalo-aihetta kohtaan. Touko-kuussa, kun kevätkylvöt olivat ympäröivillä pelloilla kovassa käynnissä, päätin ottaa toiminnan aiheeksi kylvötyöt.

Pidimme ohjaajani kanssa pari suunnittelupalaveria koskien kokeilevaa toimintaa ja ideoimme yhdessä toimintatuokion, jonka aikana lapset pääsevät tutustumaan kylvötyöihin. Pohdimme, että voisimme kylvää lapsiryhmän kanssa jotakin esikoulussa, jonka lapset voisivat myöhemmin viedä mukanaan kotiin. Päädyimme sitruunamelissan kylvämiseen, sillä koimme sen olevan helppohoitoinen ja sitä lapset voivat haistaa ja myös maistaa sen kasvettua. Tein palaverissa tekemiemme suunnitelmien pohjalta vielä kirjallisen suunnitelman tulevasta toimintatuokiosta. (Liite 7.)

Toimintatuokio lapsiryhmän kanssa alkoi alustuksella, jossa mukanani oli kuva kylvökoneesta traktorin perässä. Keskustelimme lasten kanssa siitä, mitä kylvökoneella tehdään ja miten se toimii. Vertasimme myös nykyaikaista kylvökonetta vanhanaikaiseen tapaan kylvää satoa Mauri Kunnaksen Koiramäki – kirjan avulla.

Tämän jälkeen ilmoitin lapsille, että nyt on heidän vuoronsa kylvää yrttejä esikoulun omaan pieneen ”peltoon”, jonka olin laittanut valmiiksi tuokiota varten. Mukanani oli muovilaatikossa multaa ja sitruunamelissan siemeniä. Ennen kuin jokainen lapsi sai tulla vuorollaan kylvämään siemenet kerroin, mitä sitruunamelissa ja muut yrtit ovat sekä mihin tarkoitukseen niitä käytetään. Yllättävää oli, että lapset eivät tieneet, mitä yrtit ylipäättään ovat. Koin siis, että tuokio oli varsin opettavainen lapsille.

Kuva 2. Sitruunamelissan siementen istutusta esikoululaisten omaan ”peltoon” (© Suvihelena Laivo 2013)

Lopuksi kävimme vielä yhdessä läpi, miten yrttejä tulee muistaa esikoulussa hoitaa, jotta ne kasvaisivat taimiksi. Tuokion loputtua, kirjoitin vielä kirjallisen muistion tuokiosta otettujen valokuvien tueksi. (Liite 8.) Yrttien kasvettua lapset saivat jokainen viedä taimen kotiin ja mahdollisesti istuttaa sen kotona maahan niin tahtoessaan. Esikoulussa seurasimme yrttien kasvua päivittäin.

Tuokion avulla sain vahvistuksen siihen, että maatalo-aihe on lapsista kiinnostava. Huolimatta siitä, että lapset asuvat lähellä maaseutua, kovinkaan moni ei tiennyt asioita kylvötöistä. Sain siis myös huomata, että maatalon läheisyydessä asuvat lapset eivät suinkaan välttämättä tiedä ympärillään tapahtuvasta maatalotoiminnasta juuri mitään. Tämä antoi uskoa siihen, että olen kehittämässä oikeanlaista toimintaa oikeaan paikkaan.

Osa lapsista tosin oli kotoisin maatilalta ja he kertoivat mielellään tuokion aikana oman kotitilansa kylvötöistä. Näille lapsille tuokio oli varmasti palkitseva ja he saivat tuntea olonsa tärkeiksi ollessaan mukana ”asiantuntijoina”. Seuraavana lelopäivänä parin lapsen oman lelutraktorin perässä olikin kylvökone, jota tutkittiin yhdessä lasten kanssa.

6.3 Vierailukäynti Kaiturin tilalle

Tiedonkeruuta ja uusien ideoiden saantia varten tein toukokuussa vierailukäynnin Maskuun Kaiturin tilalle, joka noudattaa Green Care - toimintamallia. 16.5.2013 oli valtakunnallinen Green Caren avoimien ovien päivä ja löysin Kaiturin tilan tiedot Green Caren Finland Ry:n Internet-sivuilta.

Kaiturin tila kuuluu Green Care Finland Ry:n yritysjäsenistöön ja se tarjoaa kotieläinpihassaan opastuskierroksia ryhmille, idylliset kokoustilat yrityksille ja järjestöille sekä pyörittää kesäkahvilatoimintaa ja tarjoaa lähiruokaa. (Kaiturin tila 2013.) Kaiturin tilan omistajan Marjukka Kulmalan mukaan heidän toimintansa on ”vihreää voimaa” tuottavaa eli elvyttävää ja ennaltaehkäisevää palvelua, sillä varsinaista terapiaa tai kuntouttavaa toimintaa tilalla ei ole.

Tilavierailulla pääsin tutustumaan kotieläinpihan eläimiin sekä maistamaan luomuherkkuja ja nokkossimaa. Tilalla oli Kaiturin tilan omistajan lisäksi luontoavusteisten menetelmien edustaja Anne-Mari Huttunen Veranatura – yrityksestä ja sosiaalipedagogista hevostoimintaa edustava Katri Tarvonen hevosensa kanssa. Jokainen yrittäjä piti luennon omista aiheistaan vierailukäynnin aikana. Kirjoitin luennoilla muistiinpanoja ja myöhemmin kotona tein tarkemman muistion. (Liite 5.)

Anne-Mari Huttunen kertoi luennoissaan etenkin luonnon elvyttävyydestä, sen osallistavasta vaikutuksesta ihmiseen sekä luonnon tarjoamista voimakkaista kokemuksista. Hän avasi lukuisia tutkimustuloksia, joissa on tutkittu luonnon hyviä vaikutuksia terveyteen. Luonnossa oleilu muun muassa lievittää stressiä, tyhjentää mielen ikävistä asioista ja parantaa keskittymiskykyä. Luonnon äänten on myös tutkittu harmonisoivan ihmisen elimistöä.

Katri Tarvonen esitteli omana aiheenaan sosiaalipedagogista hevostoimintaa. Hän piti ensin sisätiloissa pienen luennon aiheesta ja tämän jälkeen menimme ulos kokeilemaan käytännön harjoitusta hevosen kanssa. Tarvosen mukaan sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa voidaan kehittää esimerkiksi vastuuntuntoa, sosiaalisia taitoja sekä vuorovaikutusta, itsetuntoa, keskittymiskykyä, tunteiden ilmaisua, rajoihin asettumista ja itsesäätelyä.

Tarvonen korosti, että sosiaalipedagoginen hevostoiminta ei ole terapiaa, vaan elvyttävää toimintaa. Hevosen avulla voidaan käsitellä arkisia ihmisellekin tärkeitä asioita, kuten puhtautta ja terveellistä ravintoa. Hevosen kanssa toimiessa rauhoittuu ja elää hetkessä sekä voi löytää omia vahvuuksiaan ja päästä dialogiin hevosen kanssa.

Käytännön kokeiluna pelasimme ”hevosbiljardia”, jossa oli tarkoituksena saada tarhassa vapaana liikkuva hevonen ilman ääntä ja kosketusta seisomaan kahden maahan asetetun laudan väliin. Tällä harjoituksella saatiin testattua, miten eleet vaikuttavat hevoseen ja sen käyttäytymiseen.

Marjukka Kulmala kertoi omassa luennossaan lähinnä kokemuksiaan luonto-kerhon vetäjänä ja Kaiturin tilan yrittäjänä Green Caren näkökulmasta. Hän luennoi etenkin eläinten hyvinvointivaikutuksista ihmiseen. Hänen mukaansa kun pystyy kunnioittamaan muita maailman eliöitä, pystyy paremmin myös kunnioittamaan itseään. Eläinten hoitaminen tuo myös tärkeyden tunteen itselle, kun saa hoivata jotakin toista elävää olentoa ja tuoda sille hyvää oloa.

Vierailukäynti antoi minulle paljon konkreettista tietoa Green Caresta ja sen menetelmistä. Oli myös mielenkiintoista nähdä käytännössä tällainen Green Care – ideologiaa noudattava yritys, jonka tehtävä on tuottaa elvyttävää ja ennaltaehkäisevää palvelua. Vierailukäynnillä tuli ilmi myös paljon näkökulmia Green Caren käytöstä lasten kanssa, sillä päiväkotilapset ja koululaisryhmät ovat yleisiä vieraita Kaiturin tilalla.

Kuva 3. Kaiturin tilan idyllinen piharakennus (© Suvihelena Laivo 2013)

6.4 Osallistuminen MTK:n kokoukseen

Kesän aikana hankkeen eteneminen oli pienellä tauolla lukuun ottamatta joitakin opinnäytetyöraportin teoriaperustan kirjoitushetkiä. Työskentely käynnistyi taas uudestaan heinäkuun viimeisenä päivänä, jolloin osallistuin MTK:n kokoukseen. Valmistelin kokousta varten pienen infopakettin, jossa oli esitelty yleisiä asioita hankkeeseeni ja koulutusalaani liittyen. (Liite 3.)

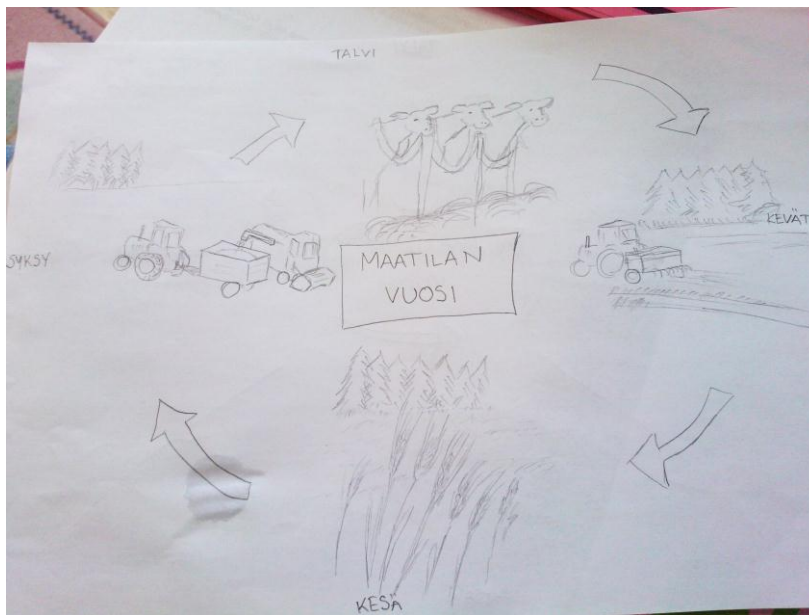
Kokouksessa oli lisäksi läsnä seitsemän MTK – Kalanti – Uusikaupunki – yhdistyksen jäsentä. Esittelin lyhyesti sosiaalialan koulutusohjelmaa ja sosionomin työtä, sen jälkeen kerroin opinnäytetyöstäni yleisesti. Kokouksen osallistujat vaikuttivat kiinnostuneilta ja lähtivät myös itse ideoimaan lasten vierailukäyntejä. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että MTK pystyisi rahoittamaan esikoululaisille linja-autokyydityksen kerran vuodessa erikseen sovitulle tilalle.

Sovimme, että annan esikoulun lastentarhanopettajille MTK:n puheenjohtajan ja sihteerin yhteystiedot ja he voivat olla yhteydessä MTK:hon vierailukäyntejä koskien esimerkiksi jokaisen esikouluvuoden alussa. MTK:n jäsenet sopivat keskenään, kenen vastuulla vierailukäynnit minäkin vuonna ovat. Rahoitusasia

sovittiin niin, että päiväkotiki voi antaa linja-autofirmalle suoraan MTK:n laskutusosoitteen.

Näin esikoululaisten maatilatoimintaan saatiin korvaamaton yhteistyötaho ja hankkeen tuotos alkoi saada lopullisen muotonsa. Nyt tehtiin mahdolliseksi lasten vierailukäynnit mautiloille kerran vuodessa myös vähän kauempana esikoulun tiloista, eikä kaiken toiminnan tarvinnut tapahtua esikoulussa tai sen lähellä olevilla tiloilla. Samalla MTK – Kalanti – Uusikaupunki – yhdistyksen kautta tuli monia yhteistyömautiloja, joille vierailukäyntejä voidaan tehdä. Aiemmin hankkeeseen mukaan lupautunut tuttavieni maitotila kuului myös näihin mautiloihin.

Elokuussa aloitin opinnäytetyön raportin tulososan kirjoitusta niiltä osin, kuin sitä pystyi siinä vaiheessa kirjoittamaan. Lisäksi aloitin maatilaseinäjulisteen suunnittelun muun muassa piirtämällä erilaisia luonnoksia.

Kuva 4. Luonnos ju-

listeesta (© Suvihelena Laivo 2013)

6.5 Tutustumista viljantuotantoon

Syyskuun alussa alkoi suuntaavien harjoittelun toinen osa, joka kesti neljä viikkoa. Esikoulussa oli vastassa uudet lapset ja ensimmäinen viikko meni pääasiassa jälleen uusiin lapsiin tutustumiseen. Tarkoitus oli syksyn harjoittelun aika-

na vielä kokeilla maatilatoimintaa käymällä vierailulla lapsiryhmän kanssa jollakin lähitilalla.

Pidimme harjoittelun alussa ohjaajan kanssa palaverin ja suunnittelimme syksyn harjoittelujakson kulkua. Raportoin myös, mitä olimme kesän aikana MTK:n kokouksessa sopineet. Suunnittelimme syksyn vierailukäyntiä ja leivontahetkeä sekä sovimme, että soitan Nevavuorelle vierailukäynnistä ja hankin koulun keittiöstä tarvittavat välineet leivontahetkeä varten.

Soitin heti ensimmäisellä harjoitteluviikolla Jari Nevavuorelle ja kyselin mahdollisuutta tulla tutustumaan puintiin. Kaikki viljat olivat kuitenkin jo puitu siihen mennessä, mutta Jari lupasi järjestää vierailukäynnin niin, että pääsisimme ainakin tutustumaan puimuriin ja viljaan yleisesti. Sovimme vierailukäynnin heti toiselle harjoitteluviikolle.

Vierailupäivän aamuna lähdimme heti yhdeksältä esikoulun alettua kävelemään kohti maatilaa. Ennen lähtöä kertasimme lasten kanssa vielä, minne olemme matkalla ja miten tilalla tullaan toimimaan. Päästyämme perille pihalla odottikin meitä puimuri, joka jo itsessään oli monelle lapselle suuri ihmetys.

Kuva 5. Lapset puimuria ihmettelemässä (© Suvihelena Laivo 2013)

Ennen lähempää tutustumista puimuriin menimme konehalliin sisälle, jossa saimme tutustua erilaisiin viljalajikkeisiin. Lattialla oli neljä ämpäriä, joissa jokaisessa oli eri viljaa. Meille selvisi pian, että ämpärit sisälsivät kauraa, vehnää, ohraa ja pellavaa. Kävimme yhdessä läpi, mihin mitäkin viljaa näistä käytetään ja että tässä ei suinkaan ollut kaikki lajikkeet, joita on olemassa. Pohdimme muun muassa, mistä viljasta voidaan tehdä leipää, mitä viljaa hevoset syövät ja mitä tehdään pellavalla. Lapset saivat mennä lattialle tutustumaan viljoihin ämpäreiden ympärille.

Kuva 6. Pellavansiemeniin tutustumista (© Suvihelena Laivo 2013)

Tämän jälkeen puimuri käynnistettiin pihalla ja meille kerrottiin, miten puimuri toimii, mistä vilja tulee ulos säiliöstä sekä mistä tietää milloin viljatankki on täynnä. Pääsimme myös kurkistamaan puimurin konepellin alle ja jokainen lapsi avustettiin vuorollaan istumaan puimurin hyttiin. Lopuksi tarjolla oli vielä mehua ja keksejä, joiden jälkeen kiitimme kivasta vierailusta yhteislaululla ja lähdimme takaisin esikoulua kohti.

Lapset tuntuivat olevan kiinnostuneita vilja-aiheesta ja kävivät tilavierailulla innokkaasti ämpäreiden ympärille tutkimaan viljoja. Puimuri tuntui olevan hieman jännittävä, etenkin sen ollessa käynnissä terät pyörien. Vierailun jälkeen kävimme vielä yhdessä lasten kanssa läpi, mikä vierailulla oli mukavinta ja suu-

rimman osan mielestä puimurin hyttiin pääseminen oli kivoin ja jännittävin juttu. Moni lapsista myös muisti viljojen nimiä ja joillekin jäi mieleen, mistä viljasta keksit tehdään ja mikä oli eläinten ruokaa. Kaikki lapset tuntuivat tykänneen vierailukäynnistä ja moni kertoi päivän jälkeen vanhemmilleen jo eteisessä, missä olivat tänään käyneet.

Kuva 7. Pojat puimurissa (© Suvihelena Laivo 2013)

Viikko tilavierailun jälkeen järjestimme leivontahetken, jossa perehdyimme vielä lisää viljoihin. Leivontahetkessä minulla oli erilaisten viljojen hiutaleita lasipurkeissa. Ennen taikinan teon aloittamista kävimme yhdessä läpi, mitä hiutaleita purkeissa on ja lapset saivat maistella niitä. Palasimme vielä vierailukäynnillä oppimiimme asioihin ja pohdimme sitä, miten siemenestä oli nyt tullut hiutale, josta sitten taas tuli jauhoa, jota laitoimme taikinan sekaan.

Kuva 8. Leivonnassa käytetyt

hiutaleet (© Suvihelena Laivo 2013)

Sitten ryhdyimme tekemään yhdessä taikinaa, niin, että jokainen lapsista sai laittaa jotakin ainesosaa taikinän sekaan. Myöhemmin lapset pyörittivät itse omat sämpylät kohonneesta taikinasta ja iltapäivällä saimme maistella uuni-tuoreita sämpylöitä.

Leivontahetki tuntui olevan lasten mieleen, vaikka taikinän valmistuksessa olisin voinut olla nopeampi ja suunnitella tilanteen paremmin. Hiutaleiden tutkimisessa ja maistelussa lapset olivat innokkaasti mukana ja kertoivat, miltä hiutaleet heidän mielestään maistuvat. Monille oli jäänyt mieleen tilalla opitut vilja-asiat, mikä oli hienoa huomata.

Vaikutti siltä, että lasten tietämys viljantuotantoa kohtaan rajoittui siihen, että moni tiesi, mikä puimuri on. Erilaisia viljalajikkeita ei osannut nimetä kuin yksi lapsi, joka oli kotoisin maatilalta. Asiat eivät siis olleet lapsille entuudestaan tuttuja, vaikka he asuvat maaseudun ympäröimänä. Vierailukäynnillä jäi vielä epäselväksi se, mihin viljat sitten traktorin kuormalta päätyvät, ennen kuin niistä tehdään hiutaleita tai jauhoa. Tästä asiasta olisimme voineet vielä keskustella, sillä se osuus viljan matkasta kaupan hyllylle jäi kokonaan käsittelemättä.

Kokonaisuudessaan vierailu meni hyvin ja koin, että tämä kokeilu oli välttämätön hankkeeni kannalta, sillä se näytti minulle, miten toiminta käytännössä lapsi-

ryhmän kanssa onnistuu. Samalla tuli polkaistua käyntiin tilanomistajien ja päiväkodin yhteistyö myös käytännön tasolla.

6.6 Seinäjulisteiden valmistus

Koko syyskuun työstin myös seinäjulistetta, jonka oli tarkoitus valmistua harjoittelun loppuun mennessä. (Liite 2.) Seinäjuliste kuvaa maatilantöitä ympäri vuoden. Julisteessa on mainittu vuodenaajat ja niiden kierto ja jokaisen vuodenaajan kohdalla on jokin kuva, joka kuvastaa maatilalla siihen aikaan vuodesta tehtäviä töitä. Työstin julisteiden kokonaan käsin, eli jokainen kuva on itse piirtämäni. Koin, että se tuo kuviin persoonallisuutta ja elävöittää julistetta enemmän, kuin tulostetut oikeat kuvat.

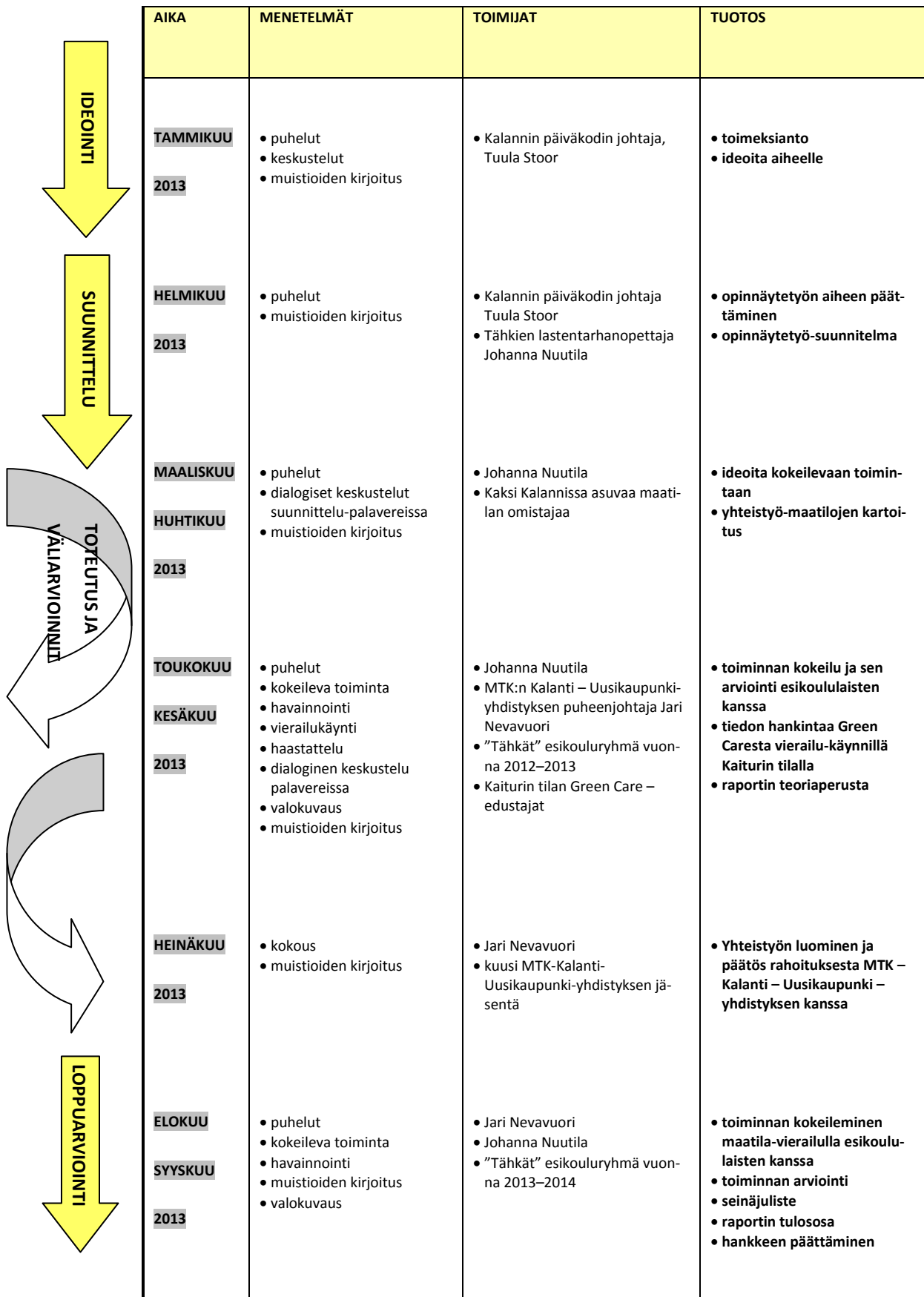
Julisteessa kevään kohdalle kuvasin kylvötyöt: traktori vetämässä kylvökonetta keväisellä pellolla. Kesän kohdalle valitsin kuvan vielä vihreänä kasvavasta oh-rasta. Sen on tarkoitus kuvastaa sitä, että kesällä sato kypsyy ja on loppukesästä kasvusta riippuen valmis kerättäväksi. Syksyn kuvassa on puimuri pellolla tyh-jentämässä säiliötäan traktorin lavalle. Myös värejä voidaan kerrata julisteiden avulla, kun huomataan, että kesällä vihreänä kasvanut vilja muuttuukin kypsy-essään keltaiseksi. Talven kuvassa on lehmiä navetassa. Tämän on tarkoitus kuvastaa sitä, että kaikilla tiloilla ruuantuotanto ja maatilantyöt eivät ole tauolla talven ajan, vaan jatkuvat ympäri vuoden. Samalla tulee käytyä läpi asioita koskien maidontuotantoa ja karjataloutta.

Seinäjulisteiden tarkoituksena on toimia osana maatilatoimintaa lähinnä puheeksi ottamisen ja aiheeseen johdattelun välineenä. Maatilavierailun lähestyessä lastentarhanopettajat voivat julisteiden avulla käydä lasten kanssa läpi, mikä vuoden aika tällä hetkellä on ja mitä tällaiseen vuodenaikaan maatiloilla tapahtuu. Todennäköisesti vierailukäynnin aihe koskee jotakin meneillään olevaan vuodenaikaan sopivaa toimintaa maatilalla.

6.7 Valmis maatilatoiminnan malli

Harjoitteluni Kalannin esikoululaisten kanssa päättyi syyskuun lopussa. Päätin kehittämishankkeen luovuttamalla maatilatoimintaan kuuluvan julisteen esikoulun seinälle ja antamalla esikoulun lastentarhanopettajalle ja päiväkodin johtajalle pienet tietopaketit, jotka sisälsivät muun muassa MTK:n puheenjohtajan ja sihteerin yhteystiedot. (Liite 4.) Näin päiväkodin henkilökunnan on helppo suunnittelupäivissään ottaa yhteyttä ja sopia tulevia maatilavierailuja.

Valmis maatilatoiminta antoi esikoululaisille mahdollisuuden päästä tutustumaan maatilatoimintaan muutaman kerran vuodessa erilaisille tiloille ympäri Kalantia. Tämä mahdollisuus luotiin kehittämällä yhteistyötä Kalannin päiväkodin ja MTK – Kalanti – Uusikaupunki – yhdistyksen välille. Maatilatoiminnan sisältämä seinäjuliste toimii lastentarhanopettajan työn tukena puheeksi ottamisen ja maataluaiheeseen johdattelun välineenä. Hyödyntämällä maatilatoimintaa työssään lastentarhanopettaja saa toteutettua hyvin esikoulun ympäristökasvatusta, joka on olennainen osa esikoulussa tapahtuvaa esiopetustyötä. Seuraavassa kuviossa olen vielä kuvannut kehittämistyöskentelyn etenemistä. Kuviossa selviää, missä ajassa työ valmistui, keitä oli mukana toimimassa ja millaisin menetelmin tuloksiin päädyttiin.

VALMIS TUOTOS!

Kuvio 3. Kehittämistyöskentelyn prosessikuvaus (© Suvihelena Laivo 2013)

7 POHDINTA

Maatilatoiminnan kehittäminen esikoululaisille oli opettavaista ja antoisaa. Tämän kehittämistyön avulla pääsin syventämään sosionomin työn osaamistani omien kiinnostuksen kohteideni kautta. Olen elänyt oman lapsuuteni maaseudulla ja olen aina pitänyt sitä rikkautena. Olen kasvanut lähellä luontoa ja kaikki luontoon liittyvä on aina kiinnostanut minua. Siitä syystä osasin valita kehittämistyön taustalle teoriaksi Green Caren.

Kehittämistyön tavoitteena oli saada lapsille tietämys siitä, miten ruoka päätyy kauppojen hyllyille ja kuinka suuri merkitys maataloudella ylipäätään elämäsämme on. Tavoitteena oli elämyksellisten oppimiskokemusten kautta oivaltaminen. Mielestäni tavoitteet toteutuivat hyvin. Lapsille saatiin järjestettyä mahdollisuus vierailukäynteihin maataloille, joilla ruokaa tuotetaan. Vierailukäynti maatilalla ja asioiden kokeminen kaikilla aisteillaan voi jo pelkästään olla elämys lapselle, sen ei sinällään tarvitse sisältää luennointia tai konkreettista opetusta. Oppiminen tapahtuu siinä sivussa lähestulkoon itsestään.

Kehittämistyön tuloksena esikoulun opetukseen saatiin uutta sisältöä. Aiemmin ympäristökasvatus on ollut metsäretkiä lähimetsiin, mutta nyt esikoulussa voidaan opettaa lapsille myös asioita ympäröivästä maaseudusta ja ruuan tuotannosta. Nämä asiat tuntuivat olevan jopa monille kalantilaisille 6-7-vuotiaille maaseudun keskellä kasvaneille lapsille vieraita asioita. Kehittämistyötä ei siis tehty turhaan, vaikka monet lapset saattoivat jopa itse asua maatilalla.

Näiden muutamien maatilalta kotoisin olevien lasten tietämys maataloudesta oli hieman laajempaa kuin muiden lasten. Maatilatoiminta oli kuitenkin hyödyllistä kaikkien lasten kannalta, vaikka monet asiat saattoivat maatilalla kasvaneille lapsille ollakin kertausta ja tuttua asiaa. Nämä lapset pääsivät toiminnassa kertomaan omia kokemuksiaan omalta kotitalaltaan ja tällä tavalla olivat osallisina perehdyttämässä muita lapsia maatalojen maailmaan. Toiminta on siis jollakin tavalla palkitsevaa jokaiselle lapselle ryhmässä.

Kehittämistoiminnan myötä syntynyt yhteistyö esikoulun ja MTK – Kalanti - Uusikaupunki – yhdistyksen välille on varmasti palkitsevaa puolin ja toisin: esikoulun saamien hyötyjen lisäksi myös MTK toteuttaa toiminnassa omaa ajatusmalliaan. MTK – Varsinais – Suomen vuoden 2013 toimintasuunnitelmassa mainitaan maaseutuelinkeinoharjoittajien etujärjestön toiminnan perustuvan vuorovaikutukseen, asiantuntemukseen ja avoimeen tiedotukseen (MTK 2013d). Tämän voi tulkita niin, että MTK pyrkii tiedottamaan muita kansalaisia maatalouden faktoista ja sen tärkeydestä yhteiskunnalle. Järjestämällä vierailukäyntejä esikouluryhmille on mahdollista viedä maataloustuottajien sanomaa ja tietoa maataloudesta eteenpäin.

Pohdittaessa kehittämääni esikoulun maatilatoimintaa Green Care – ideologian kannalta, voisi sen luokitella Green Caren ”vihreäksi voimaksi”. Maatilatoiminta ei ole tavoitteellista terapiaa, vaan maatilavierailut ovat lapsille ennemminkin virkistäytymistä ja mukavaa vaihtelua esikoulun tiloissa oleilulle.

Kehittämääni maatilatoimintaa ei kuitenkaan varsinaisesti voi kutsua Green Care – toiminnaksi, vaan ennemminkin on puhuttava Green Care – ideologian vaikuttamisesta toiminnan taustalla. Green Care – toimintaa ohjaavat erilaiset eettiset ohjeistukset, joiden toteutuminen maatilatoiminnassa ei ole taattua. Esikoulun työntekijät ja maatilojen omistajat eivät myöskään ole käyneet Green Care – koulutuksia tai ole Green Care – yhdistyksen jäseniä, jolloin he olisivat sitoutuneita noudattamaan Green Caren eettisiä ohjeistuksia.

Green Caren eettiset ohjeistukset käsittelevät asioita liittyen ihmisten ja luonnon suhteeseen, työntekijöiden ammatilliseen, vastuulliseen ja laadukkaaseen toimintaan sekä asiakkaiden osallisuuden arvostamiseen, luotettavaan kohteluun ja ihmisoikeuksien ymmärtämiseen (Green Care Finland Ry 2013f). Esikoulun maatilatoiminta täyttää melkein kaikki kriteerit eettisyydellään, mutta joitakin asioita on syytä pohtia tarkemmin.

Eettisissä ohjeissa painotetaan vastuullisuutta luontoympäristössä toimiessa. Green Care – yrittäjän on pyrittävä kestävän kehityksen mukaisiin ratkaisuihin. (Green Care Finland Ry 2013f.) Maatilatoiminnassa kestävä kehitys ei juuri

ole huomioitu. Tilat, joille vierailuja tehdään, eivät välttämättä ole luomutiloja, mikä voi monien mielestä olla ristiriidassa kestävästä kehitystä noudattavien toimien kanssa.

Maa – ja metsätaloustuottajien keskusliiton laatima ympäristöohjelma kuitenkin painottaa, että liiton toiminnassa pyritään kestävästä kehityksen mukaiseen tuotantoon ja suojelemaan luontoa erilaisin keinoin. MTK suojeleekin luontoa omalta osaltaan perustamalla kosteikkoja ja luonnonhoitopeltoja sekä hoitamalla perinneympäristöjä. (MTK 2012.) Tämän tiedon perusteella voisi esikoulun maatilatoimintaa pitää myös kestävästä kehitystä tukevana toimintana.

Toiseksi eettisissä ohjeissa kehoitetaan olemaan yhteistyössä muiden Green Care – toimijoiden kanssa ja kehittämään Green Care – toimintaa laadukkaammaksi (Green Care Finland Ry 2013f). Tämä ei maatilatoiminnan kohdalla toteudu, sillä toimijat eivät työskentelyssään juuri hyödynnä tai ole yhteydessä muihin Green Care – yrityksiin. Tätä asiaa voisi tosin kehittää jatkossa ja pyrkiä edistämään esimerkiksi MTK:n ja Green Caren yhteistyötä alayhdistysten tasolla asti.

Maatilatoimintaa voisi kehittää pidemmälle juuri näiden yhdistysten kautta. Päiväkotien, Green Care Ry:n ja MTK:n tekemällä yhteistyöllä voitaisiin saada kehitettyä päiväkotien lapsille oppimiskokemuksia maaseudulla ja metsissä mahdollisesti kaikkia tahoja hyödyttävällä tavalla. Jos julkisella sektorilla ei ole varaa järjestää päiväkotien lapsille tutustumisretkiä luontoon ja maaseudulle, voisivat yhdistysten rahoitukset auttaa asiaa. Samalla tulisi toteutettua sekä Green Care – ideologian mukaista toimintaa, että MTK:n toiminta-ajatusta ja tavoitteita. Ennen kaikkea tämä edistäisi pienten lasten hyvän luontosuhteen kehittymistä.

Kalanti olisi alueena oivallinen myös oikean maatilapäiväkodin perustamiselle. Maaseutu ja luonto ovat lähellä melko tiheään asuttua Kalannin kirkonkylää, jossa asuu paljon lapsiperheitä. Maatilapäiväkoti sijaitisi maatilalla ja päiväkodin lapset pääsisivät päivittäin osallistumaan maatilalla töihin, kuten eläinten hoitamiseen ja sadonkorjuuseen. Tällainenkin toiminta voisi olla mahdollista toteut-

taa yhdistysten (kuten Green Care Finland Ry ja MTK) jonkinasteisella avustuksella ja yhteistyöllä.

Tämän kehittämishankkeen kautta kehittyi myös oma ammatillinen kasvuni sosionomina. Sosionomin työ on monipuolista ja laajaa. Usein työskennellessä sosionomina luodaan uusia käytäntöjä ja työ on uraauurtavaa. Sosiaalialan työn on muututtava ihmisten elämän ja arjen tarpeiden sekä muutoksien mukana. (Mäkinen ym. 2009, 86.) Hankkeessani nimenomaan kehitettiin ja luotiin uutta toimintaa. Yhteiskunnan teknologisoitumisen ansiosta lapset viettävät yhä vähemmän aikaa ulkona ja luonnossa. Tähän muutokseen pyrin vaikuttamaan kehittämällä toimintaa, joka toisi kalantilaiset lapset takaisin lähemmäs omaa maaseutu ympäristöään.

Sain kerättyä tämän hankkeen myötä paljon uusia kokemuksia ja tietoa tulevaisuutta varten. Ennen kaikkea hankkeen aihe ja taustateoriat olivat itselleni mielenkiintoisia, mikä teki hankkeen työstämisestä entistä mielekkäämpää. Perehtymällä Green Careen sain uudenlaisia näkökulmia siitä, miten itselleni niin läheisiä aiheita, kuten eläimiä ja luontoa voin tulevaisuudessa hyödyntää työssäni. Samalla tutustumalla pienten lasten ympäristökasvatukseen sain selville teorioita, jotka tukevat Green Caren kaltaisen toiminnan käyttöä varhaiskasvatuksessa.

Kehittämistyössä sain myös hankittua lisää kokemusta ja ammattiosaamista lapsiryhmän kanssa työskentelystä. Lastentarhanopettajan työssä korostuu suunnitelmallisuuden tärkeys (Helenius & Korhonen 2008, 183–187). Mielestäni sain harjoitusta tässä tehdessäni kehittämishanketta. Vedin etukäteen suunnittelemani tuokioita lapsille ja täten kehityin tuokioiden suunnittelussa sekä vetämisessä ja ylipäätään lapsiryhmän hallitsemisessa. Lasten kanssa työskentelyssä opin myös muistamaan, että aina ei voida edetä suunnitelmien mukaan. Lasten kanssa voi keskustelun alle tulla aivan yllättävät asiat, joihin on syytä tarttua, jos ne ovat oleellisia lapsen oppimisen kannalta.

Hankkeesta ei ollut hyötyä pelkästään varhaiskasvatuksen osaamisen kannalta, vaan Green Care on koko ajan kehittyvä toimintamalli, jota voi käyttää kaikkien

sosiaalialan asiakasryhmien kanssa. Koen, että sain tietoa luonnon, maaseudun ja eläinten hyödyntämiseen kaikilla sosiaalialan kentillä. Niin lapset, nuoret, aikuiset kuin vanhuksetkin saavat jokainen Green Caresta jotakin. Lisäksi ympäristöstä välittäminen ja kestävä kehitys ovat nykypäivän puheenaiheita ja ilmastomuutospuheiden jatkuessa uskon näiden asioiden olevan myös tulevaisuudessa esillä. Tämän ansiosta myös Green Care saa varmasti vähitellen jalansijaa Suomen hyvinvointipalveluissa entistä enemmän.

Hankkeeni avulla todistettiin se, että lapsille on mahdollisuus järjestää edelleen kokemuksia luonnon ja maaseudun parissa vain näkemällä vähän vaivaa. Päiväkodin ei tarvitse olla maatilapäiväkoti, jotta lapset voisivat tutustua maaseutuun elämyksellisesti. Erja Nylund-Kahvan tutkimusta (2012, 53) mukaillen: riittää, että osia maaseudusta tuodaan päiväkodin arkeen. Tämän pienen osan maaseutua ei tarvitse välttämättä olla kuin traktori tai kotieläin päiväkodin pihassa, sillä jo se on monelle pienelle ympäröivää maailmaa ihmettelevälle lapselle elämyksellinen kokemus.

LÄHTEET

Aaltola J. & Valli R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I: metodin valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Aho L. 1987. Lapsi, luonto ja kasvatust. Helsinki: WSOY.

Aho L. 2001. Ympäristö ja luonnontieto. Teoksessa Högström B. & Saloranta O. (toim.) Esiopeutus tavoitteellisen oppimispöulun alkuna. Helsinki: Opetushallitus. 117–136.

Bokkers E. 2006. Effects of interactions between humans and domesticated animals. Journal of Hassink J. & Dijk M. (edit.) Farming for health. Green-Care Farming Across Europe and the United States of America. Dordrecht: Springer. 31–41.

Green Care Finland Ry. 2013a. Mitä on Green Care? Viitattu 9.5.2013. www.gcfinland.fi > Green Care.

Green Care Finland Ry. 2013b. Mitä on Green Care? Viitattu 9.5.2013. www.gcfinland.fi > Green Care > Menetelmät.

Green Care Finland Ry. 2013c. Mitä on Green Care? Viitattu 9.5.2013. www.gcfinland.fi > Green Care > Toimialat.

Green Care Finland Ry. 2013d. Mitä on Green Care? Viitattu 9.5.2013. www.gcfinland.fi > Green Care > Eläin auttaa.

Green Care Finland Ry. 2013e. Mitä on Green Care? Viitattu 14.5.2013. www.gcfinland.fi > Green Care > Puutarha hoitaa.

Green Care Finland Ry 2013f. Green Care toiminnan eettiset ohjeet. Viitattu 16.10.2013. www.gcfinland.fi > Yhdistyksen eettiset säännöt.

Green G. 2009. Animals and teens. Maryland: Scarecrow Press, Inc.

Grönfors M. 2001. Havaintojen teko aineistonkeräyksen menetelmänä. Teoksessa Aaltola J. & Valli R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Jyväskylä: PS-kustannus. 124–141.

Haubenhöfer D. K.; Elings M.; Hassink J.; & Hine R. E. 2010. The Development of Green Care in Western European Countries. Journal of Explore Vol. 6, No. 2, 106–111.

Hakala J. 1998. Opinnäyte luovasti. Kehittämis - ja tutkimustyön opas. Helsinki: Gaudeamus.

Helenius A. 2001. Varhaiskasvatuksen juurilla. Teoksessa Karila K.; Kinos J. & Virtanen J. (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus, 40–56.

Helenius A. & Korhonen R. 2008. Lapsiryhmän toiminnan suunnittelu. Teoksessa Helenius A. & Korhonen R. (toim.) Pedagogiikan palikat. Johdatus varhaiskasvatukseen ja – kehitykseen. Helsinki: WSOY. 182–187.

Hirsjärvi S.; Remes P. & Sajavaara P. 2000. Tutki ja kirjoita. 6., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi S.; Remes P. & Sajavaara P. 1997. Tutki ja kirjoita. 11., uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus.

Kaiturin tila 2013. Tuotteet ja palvelut. Viitattu 9.10.2013. www.kaiturintila.fi > Tuotteet ja palvelut.

- Kalliala M. 2012. Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoitossa. Helsinki: Gaudeamus.
- Kurtio T. & Kurki O. 1999. Varhaiskasvattajan ympäristöopas. 2., uudistettu painos. Helsinki: Työväen sivistysliitto.
- Malin M-H. 2010. Viherympäristön aktivoivat vaikutukset ikäihmisten palvelutaloyhteisössä. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Markkanen T.; Aho L.; Kauranen P.; Koski U.; Kuusisto E.; Leikola A.; Lähdesmäki S.; Nyström L.; Oksanen M.; Palojärvi J.; Rouhinen S. & Sundbäck K. 1992. Kansallinen ympäristökasvatusstrategia. Helsinki: Suomen Unesco toimikunta.
- Mesimäki K. 2011. Sieltä saa tyyneyttä, sieltä saa energiaa – Luontokokemukset päihdeongelmasta toipuneiden elämäntarinoissa. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- MMM. 2013. Maatalous. www.mmm.fi > Maatalous.
- MTK. 2012. MTK:n ympäristöohjelma. Viitattu 16.10.2013. www.mtk.fi > Vastuullisuus > MTK ja vastuullisuus > Ympäristövastuu > MTK:n ympäristöohjelma.
- MTK. 2013a. Kolmannes maatiloista monialaisia. Viitattu 14.5.2013. www.mtk.fi > Maatalous > Maatilat Suomessa > Monialaiset tilat.
- MTK. 2013b. Hoivapalveluilla uutta nostetta maaseudulla. Viitattu 14.5.2013. www.mtk.fi > Yrittäjyys > Yrittäjyyttä maaseudulla > Hoivapalvelut.
- MTK. 2013c. MTK:n toiminta-ajatus. Viitattu 15.8.2013. www.mtk.fi > MTK > Toiminta-ajatus.
- MTK. 2013d. Toimintasuunnitelma 2013. Viitattu 9.10.2013. www.mtk.fi > Liitot ja yhdistykset > MTK – Varsinais – Suomi > Toiminta > Toimintasuunnitelma.
- Mäkinen P.; Raatikainen E.; Rahikka A. & Saarnio T. 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Nylund – Kahva E. 2012. Green Care – toimintamallin toteuttamismahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Opetushallitus. 2010. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010. Helsinki: Opetushallitus.
- Rappe E. 2005. The influence of a green environment and horticultural activities on the subjective well-being of the elderly living in long-term care. Helsinki: University of Helsinki.
- Salonen K. 2013. Näkökulmia toiminnallisen ja tutkimuksellisen opinnäytetyön samankaltaisuuksiin ja eroihin. Kehittämistoiminta ja kehittämishanke opinnäytetyönä. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Seppänen – Järvelä R. & Karjalainen V. 2006. Kehittämistyön risteyskiä. Helsinki: Stakes.
- Seppänen – Järvelä R. 2006. Suunnittelurationalismista hyviin käytäntöihin – Kehittämisen menetelmien ja ajattelutapojen muodonmuutos. Teoksessa Seppänen – Järvelä R. & Karjalainen V. (toim.) Kehittämistyön risteyskiä. Helsinki: Stakes, 17–33.
- Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Stakes.
- Stoor Tuula. 11.1.2013. Suullinen tiedoksianto.
- Suomen Latu. 2013a. Historia. Viitattu 14.7.2013. www.metsamorri.fi > Toiminta > Taustaa.

Suomen Latu. 2013b. Metsämörriohjaajan peruskurssi. Viitattu 14.7.2013. www.metsamorri.fi > Koulutus, materiaali > Peruskurssi.

THL. 2013. Varhaiskasvatus. Viitattu 9.5.2013. www.thl.fi > Aiheet > Aihealueet > Lapset, nuoret ja perheet > Varhaiskasvatus.

Uusitalo H. 1995. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. 2.painos. Porvoo: WSOY.

Uusitalo I. 2012. Prosessi – ja dialogikeskeinen viitekehys organisaation kehittämisessä. Teoksessa Hautala T.; Ojalehto M. & Saarinen J. (toim.) Työelämää kehittämässä. Ammattikorkeakoulu projektimaisen kehittämisen kumppanina. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. 63–77.

Vilka H. & Airaksinen T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Yliviikari A. 2011a. Ihmisen ja eläimen suhde. Viitattu 14.5.2013. https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/hankkeet/greencare/mita/vaikuttavuus/sitra3_0.pdf.

Yliviikari A. 2011b. Luonnon vaikutukset hyvinvointiin. Viitattu 14.5.2013. https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/hankkeet/greencare/mita/vaikuttavuus/sitra3_0.pdf.

Yliviikari A.; Lilja T.; Heikkilä K.; Kirveennummi A.; Kivinen T.; Partanen U.; Rantamäki - Lahtinen L. & Soini K. 2009. Green Care – terveyttä ja hyvinvointia maatilalta. Jokioinen: MTT.

Valokuvalupa

9.9.2013

Hei esikoululaisten vanhemmat!

Opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa sosionomiksi ja teen opinnäytetyötäni Kalannin päiväkodin esikouluryhmille. Opinnäytetyöni aiheena on maatilatoiminnan kehittäminen Kalannin päiväkodin esikoululaisille. Tarkoituksena on luoda yhteistyötä päiväkodin ja Kalannin mautilojen välille.

Opinnäytetyöni teon aikana teen lasten kanssa erilaisia mautilaan liittyviä asioita esikoulussa. Tarkoitukseni on ottaa kuvia toiminnasta sisällöksi marras-joulukuussa julkaistavaan opinnäytetyöraporttiini. Opinnäytetyöraportti on julkinen ja se tulee Turun ammattikorkeakoulun kirjastoon, sekä Internetiin Theseus – tietokantaan.

Tällä paperilla teidän on mahdollisuus ilmoittaa minulle, mikäli ette halua lastenne esiintyvän opinnäytetyöraporttini valokuvissa. Palautattehan ystävällisesti paperin alaosan esikouluun syyskuun loppuun mennessä. Jos teillä tulee jotakin kysyttävää opinnäytetyöhöni liittyen vastaan mielelläni puhelimitse tai sähköpostilla.

Terveisin,

Suvihelena Laivo

p. xxx xxx xxxx

suvihelena.laivo@students.turkuamk.fi

Lapsen nimi: _____

LAPSENI KUVIA **SAA** KÄYTTÄÄ OPINNÄYTETYÖRAPORTISSA ___

LAPSENI KUVIA **EI SAA** KÄYTTÄÄ OPINNÄYTETYÖRAPORTISSA ___

Päiväys ja allekirjoitus:

Maatilatoiminnan seinäjuliste

MTK-kokouksen informaatiopaketti

AMMATTINA SOSIONOMI

MTK-kokous 31.7.2013

Sosionomin tutkinto suoritetaan sosiaalialan koulutusohjelmassa ammattikorkeakoulussa. Sosionomit toimivat ohjaajina erilaisissa sosiaalialan tehtävissä, työssä voi suuntautua lapsiin ja nuoriin tai vastaavasti aikuisväestöön. Lapsi, – nuoriso – ja perhetyössä sosionomi voi toimia esimerkiksi lastenkodissa ohjaajana tai päiväkodissa lastentarhanopettajana (ilman esiopetuspätevyyttä). Muita mahdollisia sosionomin töitä ovat muun muassa päihdekuntoutus, kuntouttava työtoiminta sekä kehitysvammaisten ohjaajana toiminen.

OPINNÄYTETYÖ

Sosionomin opintojen viimeisen vuoden aikana suoritetaan opinnäytetyö. Opinnäytetyö voi olla kehittämishanke tai tutkimus. Useimmat opiskelijat tekevät opinnäytetyönsä viimeiseen suuntaavien opintojen harjoittelupaikkaansa.

MAATILATOIMINTAA KALANNIN ESIKOULULAISILLE

Kehittämistehtävät:

- Yhteistyön kehittäminen Kalannin esikoulun ja Kalannin maatalojen välille
- Esikoululle valmis maatilatoiminnan konsepti, jota he voivat hyödyntää vuosittain uusien esikoululaisten kanssa osana varhaiskasvatusta
- Käytännössä yhteistyö on lasten vierailukäyntejä maataloille tai vastaavasti maatalan edustajien vierailukäyntejä esikouluun

Tavoitteet:

- Lapsille elämyksellisiä oppimiskokemuksia
- Lapsille tietoisuus siitä, mistä ruoka oikeasti tulee kaappoihin
- Lapsille ymmärrys maaseudun merkityksestä osana ihmisten toimintaa

Suvihelena Laivo

Toimintaohje esikoulun henkilökunnalle

ESKARILAISTEN MAATILATOIMINTA

- MTK järjestää esikoululaisille mahdollisuuden muutamaaan maatilavierailuun lukuvuoden aikana.
- Yhteys MTK – Kalanti – Uusikaupunki – yhdistyksen puheenjohtajaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Esimerkiksi jokaisen toimintakauden alussa suunnittelu-päivän yhteydessä.
- MTK:laiset sopivat kauden alussa keskenään, kuka milloinkin voi vastaanottaa eskarilaiset. Jokainen vierailukäynti sovitaan erikseen.
- Jos tila sijaitsee kaukana esikoulusta, MTK kustantaa yhden linja-autokyydin per vuosi.
- Päiväkoti hoitaa itse linja-autokyydytyksen.
- Linja-autofirmalle voi antaa suoraan MTK:n laskutusosoitteen:

xxxxxxx

xxxxxxx

xxxxxxx

MTK – KALANTI – UUSIKAUPUNKI – YHDISTYKSEN YHTEYSHENKILÖT

PUHEENJOHTAJA

Jari Nevavuori

puhelinnumero

SIHTEERI

Heli xxxxxxxx

sähköposti

© Suvihelena Laivo 2013

Vierailukäynnin muistio

Muistio vierailukäynnistä 16.5.13

Lähdin äitini kanssa valtakunnallisena Green Caren avoimien ovien päivänä tutustumaan Maskussa sijaitsevaan Kaiturin tilaan, joka tarjoaa kotieläinpihasaan opastuskierroksia ryhmille (kuten koululaiset, päiväkotilaiset jne.), idylliset kokoustilat yrityksille ja järjestöille ja pyörittää kesäkahvilatoimintaa, sekä tarjoaa lähiruokaa. Kaiturin tila kuuluu Green Care Finland Ry:n yritysjäsenistöön. Tila oli varsin idyllinen monine kauniine rakennuksineen ja suloisine eläimineen. Aluksi tutustuimme pikaisesti eläimiin kierroksella. Paikan päällä oli kanoja, lampaista, lehmiä ja muualta tuotu hevonen.

Kierroksen jälkeen istuuduimme kuuntelemaan luentoja Green Caresta. Paikalla oli Kaiturin tilan edustajan, Marjukka Kulmalan, lisäksi Veranatura – yrityksestä luontoavusteisten menetelmien edustaja Anne-Mari Huttunen sekä sosiaalipedagogista hevostoimintaa edustava Katri Tarvonen.

Anne-Mari Huttunen

Ensimmäinen luennoija oli Anne-Mari Huttunen, jonka Veranatura-yritys tarjoaa kestävää luontomatkailua mm. Italiassa, sekä muita luonto – ja hyvinvointipalveluita, kuten tyky- ja tyhypäiviä luonnossa ja luomutuotteita (saippuat, kynttilät). Hän painotti, että Green Caren kolme peruspilaria on luonnon elvyttävyys, osallisuus ja kokemuksellisuus. Huttusen mukaan ihmisen ja luonnon hyvinvointi kulkevat käsi kädessä. Jos luonto voi hyvin, voi ihminenkin luonnossa ollessaan hyvin ja päinvastoin. Hän kertoi Green Caresta yleisesti ja kävi ilmi, että nyt Green Care on ulkomailla saatu jo julkisen sektorin piiriin ihan julkisen sektorin palveluksi Kelaan. Lisäksi tekeillä on Green Care koulutus, jotta GC – toiminnan harjoittajista saataisiin yhteneväinen koulutettu joukko ja toiminta saataisiin muutenkin muokattua nykyistä yhteneväisemmäksi.

Huttunen halusi painottaa, että ei tarvitse olla ”sairas” tai ”ongelmainen” tulla Green Caren piiriin. Vaan myös ihan ”tavalliselle” työssäkäyvälle ihmiselle

Green Care – toiminnan kaltainen toiminta on virkistävää ja lievittää mm. stressiä.

Huttunen toi esille luonnon hyviä terveysvaikutuksia, joita on tullut eri tutkimuksista ilmi:

- Luonnon vaikutus ihmiseen on laajempi ja tärkeämpi kuin yksittäisen harrastuksen
- Luonnon vaikutus kokonaisvaltaista ja jatkuvaa
- Luonnon äänet harmonisoivat ihmisten elimistöä
- Mieli tyhjenee luonnossa
- Stressi lievittyy
- Kauneuden kokemukset rauhoittavat ja elvyttävät
- Elämäntarkoitukseen saa uudenlaista ymmärrystä
- Kasveilla on elvyttävät ja parantava vaikutus
- Keskittymiskyky paranee luonnossa (tästä syystä esim. ympäristökasvatusta luonnon oloissa tehokasta)
- Luontoon voi pysähtyä ja kiireinen arki unohtuu → hetkessä eläminen
- Luonnolla on voimakas elvyttävä vaikutus
 - elvyttävä vaikutus syntyy nopeasti
 - ei tarvitse olla dramaattinen luontokokemus vaan pienikin asia riittää
 - voi syntyä tahdosta riippumatta ja huomaamatta
 - suositusten mukaan 60 % elinympäristöstä tulisi olla luontoa
 - päivässä tulisi viettää keskimäärin 20 minuuttia aikaa luonnossa

”Kun tuntee ja osaa vastaanottaa luonnon, oppii tuntemaan myös itsensä.” Pitää muistaa ”herkistyä” luonnolle. Kuulla erilaisia ääniä jne. Nykypäivän kiireisessä maailmassa on luonnolle herkistyminen ja luontosuhde unohtunut.

Tarvonen Katri

Tarvonen luennoi sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta, josta hän käyttää nimitystä hevosavusteinen tukihenkilötoiminta. Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa voidaan kehittää mm. vastuuntuntoa, sosiaalisia – ja vuorovaiku

tustaitoja, itsetuntoa, keskittymiskykyä, tunneilmaisua, rajoihin asettumista, toiminnanohjausta ja itsesäätelyä.

- Hevonen toimii ”sillanrakentajana” asioita voidaan käsitellä hevosen kautta esim. peseytyminen vs. hevosen harjaaminen
- Sosiaalipedagoginen hevostoiminta ei ole terapiaa, tavoitteena ei ole jonkin ”vamman” poistaminen
- Dialogisuuden tavoittelu
- omien vahvuuksien löytäminen
- rauhoittuminen ja hetkessä eläminen
- Puhumaton lapsi alkoi puhua vähitellen hevoselle ja sitä kautta pikkuhiljaa ohjaajille ja muille lapsille

Sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan pääsimme myös konkreettisesti käytännössä tutustumaan ”hevosbiljardin” muodossa, jossa hevonen tuli saada ilman ääntä ja kosketusta seisomaan kahden laudan väliin tarhassa.

Marjukka Kulmala

Kaiturin tilan emäntä Marjukka Kulmala on ammatiltaan biologian opettaja. Hän on pitänyt lapsille luontokerhoa ja eläinkerhoa tilallaan sekä nyt tilan toiminta painottuu lapsiryhmien ja aikuisryhmien vierailukäynteihin.

Kulmala painotti, että pienipiirteinen luontoympäristö tekee hyvää ihmisille. Hieno kokemus on myös se, jos eläin reagoi rauhallisesti vieraaseen ihmiseen. Kokemus eläimen luottamuksen saavuttamisesta on vahva. Kertoi myös koululaisryhmästä, jonka tehtävänä oli kävellä hiiren hiljaa metsäretkeltä takaisin päin niin kauan kuin pystyivät. Opettaja oli ollut ymmällään, sillä jokainen luokan rämpääkin oli ollut aivan hiljaa ja kuunnellut luonnon ääniä. Luonnossa hiljaa liikkuminen ei Kulmalan mielestä ole nykyään kovin yleinen kokemus, vaikka sen tulisi olla.

Kaiturin tilan ideana on käyttää kotieläimiä ja luontoa niitä kunnioittaen. ”Kunnioittamalla muita maailmassa olevia eliöitä voi paremmin kunnioittaa myös itseään.”

Kävimme eläinkierroksen uudestaan, jossa Kulmala kertoi miten eläimiä käytetään hyödyksi ryhmien kanssa. Esim. lehmät antavat kokemuksen, että ihminen on tärkeä, sillä hänen tulee harjata ja hoivata niitä. Kanat taas opettavat hierarkian tärkeyttä, sillä niillä on tietty nokkimisjärjestys, jota ne noudattavat. Tätä voi esim. lasten kanssa rinnastaa opettajan auktoriteetin tärkeyteen.

Kaiturin tilalla käy etenkin keväisin paljon päiväkotilapsia, jotka pääsevät hoivaamaan eläimiä ja oppimaan niistä uutta. Kulmalan mukaan heidän toimintansa on ”vihreää voimaa” tuottavaa eli elvyttävää ja ennaltaehkäisevää palvelua.

Esimerkki palaverimuistiosta

Muistio palaverista 12.4.13

Läsnä: Johanna Nuutila, Suvihelena Laivo

Keskusteltiin Johannan kanssa ensimmäisen ohjauskeskusteluni perään opin-
näytetyöstäni ja ideoitiin sitä hieman. Kerroin, että olin eilen jutellut erään maati-
lan omistajan tyttären kanssa ja pyytänyt häntä ehdottamaan osallistumista
opinnäytetyöhöni edustamalla heidän maitotilaansa. Lisäksi kerroin ideoistani
muuten. Olin ideoinut, että ottaisin yhteyttä lähipellon omistajaan ja kysyisin oli-
siko päiväkotilasten mahdollista tulla keväällä tutustumaan kylvötöihin ja vas-
taavasti syksyllä tulla tutustumaan samalle pellolle puintitöihin.

Tästä innostuneena aloimme ideoida, mitä voisimme kylvää eskarissa ihan si-
sätiloissa tilavierailun lisäksi. Päädyimme siihen, että kysyn vanhemmiltani, mitä
kaikkea voi kylvää ensin purkissa ja myöhemmin siirtää ulos kasvatettavaksi,
niin, että lapset voisivat viedä ne sitten kotiin. Esimerkiksi jotkin yrtit voisivat olla
hyviä. Toki pohdimme, että pitää ottaa selvää, paljonko se maksaa, koska päi-
väkodilla ei ole paljon varoja näiden toteuttamiseen.

Lisäksi Johanna kertoi viljasalkusta, joka heillä oli ollut lainassa edeltävänä syk-
synä. Sen he olivat saaneet joltain yhdistykseltä lainaan. Päätimme, että otan
selvää yhdistyksistä ja siitä, saisiko heiltä joitakin valmiita paketteja kuten juuri-
kin tuo viljapakkaus. Lisäksi ideaksi tuli, että voisimme syksyllä puimisreissun
jälkeen leipoa sämpylöitä oikeista jauhoista, jolloin lapset näkisivät konkreetti-
sesti miten vilja muuttuu ruuaksi.

Puhuin vielä vähän julisteestani ja selvisi, että julisteen tekoon saan tarvikkeet
päiväkodin varastosta. Päätimme palaverin hyvillä mielin ja totesimme, että tä-
mä eteni nopeasti ja paljon ideoita tuli, jotka ovat ihan toteutettavissa. Tehtäväni
on nyt seuraavaksi ottaa yhteyttä peltojen omistajaan ja yhdistykseen sekä ottaa
selvää mitä voisimme kylvää päiväkodissa.

Toimintatuokion suunnitelma

Lasten toiminnan pedagoginen suunnitelma: YRTTI-ISTUTUS

Taustatiedot ryhmästä (koko, lasten ikä jne.):

13 lasta, 6-7-vuotiaita esikoululaisia

Toiminnan tavoitteet:

Uuden oppiminen maatalan keväisistä töistä, kokemuksia ja uutta tietoa lapsille yrttien istutuksesta, osallistaminen

Sisällölliset orientaatioalueet:

luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen

Työskentelymenetelmät:

valokuvat havainnollistamassa

Työnjako ja vastuualueet aikuisten kesken:

muut työntekijät avustavat tarvittaessa istutus vaiheessa sekä kertovat aloituksessa omia kokemuksiaan

Toiminnan kulku:

- **aloitus (motivointi ja orientointi)** Kysellään johdattelevia kysymyksiä: ”Mitäs maatioilla tällä hetkellä tehdään pääsääntöisesti?” jne. Näytetään kuvaa kylvökoneesta ja verrataan sitä ”Koiramäen talossa” – kirjan kuvaan vanhan ajan kylvötavasta.

- **työskentely** Kerrotaan yhteisesti, että aiomme perustaa oman pienen maatilalla ja kylvämme eskarin maatilalle sitruunamelissaa. Esitellään lyhyestä sitruunamelissa kasvina, mihin sitä käytetään jne. Sitten ohjeistetaan miten yrtit istutetaan ja otetaan lapset myöhemmin kaksi kerrallaan leikkipuuhista istuttamaan omat yrttinsä.

- **lopetus** Päästetään lapset yksitellen haluamiinsa leikkipuuhiin ja kerrotaan, että tullaan pyytämään sitten, kun on aika istuttaa omat yrtit.

Esimerkki toimintatuokion muistiosta

Muistio toimintatuokiosta 8.5.2013

Läsnä: 13 eskaria, Johanna Nuutila, Tähkien lastenhoitaja, Suvihelena Laivo

Aloitimme toimintahetken keskustelemalla maatalojen töistä keväällä. Kyselin tietääkö kukaan mitä keväisin tehdään maataloilla pääasiassa. Keskustelimme yleisesti kylvötöistä ja kylvökoneista, kyselin mm. oliko kukaan nähnyt traktoreita pelloilla kylvämässä.

Keskustelimme myös edeltävänä päivänä luetusta ”Koiramäen talossa” – kirjan kohdasta, jossa kerrottiin kylvötöistä vanhaan aikaan. Vertasimme yhdessä tämän päivän kylvökonetta ja vanhan ajan tapaa kylvää siemeniä. Minulla oli mukana tulosteena kuva kylvökoneesta traktorin perässä.

Seuraavaksi kerroin, että meillä on ”oma pelto” myös päiväkodissa ja otin esiin aiemmin valmiiksi laittamani astian, jossa oli multaa. Esittelin myös Johannan ostamia sitruunamelissan siemeniä ja kehotin jokaista tulemaan kylvämään vuorotellen omat yrttinsä. Ennen kylvämistä pidin pienen esittelyn sitruunamelissasta ja yrteistä ylipäättään. Yllättävää oli, että lapset eivät tieneet, mitä on yrtti. Tuokion pito tuli siis tarpeen.

Esittelyn aikana lapset vaikuttivat hiukan pitkästyneiltä ja olisin ehkä voinut valita esittelyyn enemmän lapsia kiinnostavia asioita. Siementen kylväminen kuitenkin sujui mukavasti ja jokainen sai kylvää omansa yhteiseen ”peltoon.” Johanna kertoi myöhemmin lasten selkeästi ihastuneen puhuessani eskarilaisten omasta pellostä.

Tämän jälkeen kerroin, että nyt lasten on pidettävä hyvää huolta siemenistä, jotta niistä kasvaa taimia, jotka sitten voidaan kouliu astiasta. Kyselin vielä miten heidän mielestään yrtejä tulee hoitaa ja kävimme yhdessä hoito-ohjeet läpi.

Yrttien kasvettua tarpeeksi on tarkoitus, että lapset saavat viedä jokainen oman yrtin kotiin ja jatkaa sen hoivaamista siellä. Tarkoitus on myös jossakin vaiheessa tutkia yrtejä eskarissa, haistella niitä ja katsoa miten ne ovat kasvaneet.

